

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

„Advokátní komora“

Vedoucí diplomové práce: Doc. JUDr. Vladimír Vopálka, CSc.

Rok zpracování: 2006

**Petra Malá
Rooseveltova 780
537 01, Chrudim**

1. OBSAH

1. ÚVOD	3
2. ÚVODNÍ ZPRÁVA	6
3. ÚVODNÍ ZPRÁVA	7
4. ÚVODNÍ ZPRÁVA	7
5. ÚVODNÍ ZPRÁVA	7

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Petra Malá

OBSAH

OBSAH	3
VOJ	6
PROFESNÍ SAMOSPRAVA	7
SLAŠANÍ KOMBORT S JINÝMI PROFESNÍMI KOLIJRAMI	10
Komborty a práci samospřávy	10

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Petra Malá

1	OBSAH	31
1	OBSAH.....	- 3 -
2	ÚVOD.....	- 6 -
3	PROFESNÍ SAMOSPRÁVA	- 7 -
4	SROVNÁNÍ KOMORY S JINÝMI PROFESNÍMI KOMORAMI.....	- 10 -
4.1	Komory s povinným členstvím.....	- 10 -
4.2	Komory s nepovinným členstvím	- 11 -
5	ADVOKACIE.....	- 13 -
6	HISTORIE ADVOKÁTNÍ KOMORY NA ÚZEMÍ SOUČASNÉ ČESKÉ REPUBLIKY - 16 -	
7	SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA	- 22 -
7.1	Zákon o advokacii.....	- 22 -
7.2	Orgány Komory	- 25 -
7.2.1	SNĚM	- 25 -
7.2.2	PŘEDSTAVENSTVO	- 26 -
7.2.3	PŘEDSEDA KOMORY	- 27 -
7.2.4	KONTROLNÍ RADA	- 28 -
7.2.5	KÁRNÁ KOMISE	- 29 -
7.2.6	ZKUŠEBNÍ KOMISE	- 29 -
7.2.7	PODMÍNKY VÝKONU FUNKCÍ V ORGÁNECH KOMORY	- 30 -
7.3	Organizace Komory	- 31 -

7.3.1	KANCELÁŘ KOMORY	- 31 -
7.3.2	REGIONÁLNÍ STŘEDISKA KOMORY	- 31 -
7.4	Hospodaření Komory	- 32 -
7.4.1	FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ	- 32 -
7.4.2	HOSPODAŘENÍ S MAJETKEM KOMORY	- 33 -
7.4.3	SOCIÁLNÍ FOND	- 33 -
7.4.4	FOND PRO VZDĚLÁVÁNÍ ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ	- 34 -
8	VZTAH KOMORY A ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ	- 36 -
8.1	Historický exkurz	- 36 -
8.2	Porevoluční úprava postavení advokátních koncipientů v zákonech	- 39 -
8.3	Úprava ve stavovských předpisech Komory	- 43 -
9	KÁRNÁ PRAVOMOC KOMORY VŮČI ADVOKÁTNÍM KONCIPIENTŮM	- 48 -
9.1	Kárná rozhodnutí Komory týkající se advokátních koncipientů	- 50 -
9.2	Soudní rozhodnutí o advokátních koncipientech	- 54 -
10	EVROPSKÝ EXKURZ – FRANCIE	- 59 -
10.1	Advokátní komory - Barreaux	- 59 -
10.1.1	RADA – CONSEIL DE L'ORDRE	- 60 -
10.1.2	PŘEDESDA – BÂTONNIER	- 60 -
10.1.3	DISCIPLINÁRNÍ RADA – CONSEIL DE DISCIPLINE	- 60 -
10.2	Plenární schůze předsedů advokátních komor - Conférence des Bâtonniers... -	61 -

2	10.2.1	VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ – ASSEMBLÉE GÉNÉRALE	- 62 -
	10.2.2	VÝBOR - BUREAU.....	- 62 -
	10.3	Národní rada advokátních komor – Conseil National des Barreaux.....	- 62 -
11	ZÁVĚR.....		- 64 -
12	PRAMENY.....		- 67 -
	12.1	Zákony a jiné právní předpisy.....	- 67 -
	12.2	Judikatura.....	- 69 -
	12.3	Monografie a sborníky.....	- 69 -
	12.4	Články a odborné časopisy	- 70 -
	12.5	Ostatní.....	- 70 -
	12.6	Zkratky.....	- 71 -
13	PŘÍLOHY		- 72 -
	13.1	Příloha č. 1 – Seznam platných stavovských předpisů	- 72 -
	13.2	Příloha č. 2 – Část čtvrtá a pátá ZAdv	78
	13.3	Příloha č. 3 – Císařské nařízení ze dne 16.8.1849, jímž se schvaluje provizorní advokátní řád	84

2 ÚVOD

Jako studentka posledního ročníku právnické fakulty se často zamýšlím nad tím, kterému odvětví právnické profese bych se chtěla v budoucnu věnovat. Od počátku mých studií mé myšlenky směřují k advokacii. Proto jsem zaměřila svoji diplomovou práci na advokacii a zvolila téma ADVOKÁTNÍ KOMORA. Ve své práci se zaměřím právě na instituci profesní samosprávy advokátů působící v současnosti na našem území, tedy na Českou advokátní komoru, neopomenu ani historický vývoj a postupný zrod této novodobé a moderní organizace. K nezbytnému úvodu do problematiky jistě patří otázka profesní samosprávy obecně, zaměřím se i na její úpravu v naší legislativě. Za důležité považuji též srovnání s ostatními profesními komorami v ČR. V neposlední řadě pojednávám o České advokátní komoře v souladu s jejím vymezením v platném zákoně o advokacii, jednu z částí této diplomové práce věnuji platné právní úpravě České advokátní komory, jejich orgánů, organizační struktury a hospodaření.

Zvolené téma je velmi široké, zahrnuje řadu dílčích otázek, které nelze v jedné práci tohoto rozsahu postihnout. Proto bylo mým prvním úkolem zvolit si institut, kterým se budu ve své práci blíže zabývat. Vybrala jsem si téma vztahu advokátní komory k advokátním koncipientům. Vzhledem k tomu, že mám zájem stát se v budoucnu advokátkou, je pro mě osobně institut advokátního koncipienta, jako nezbytného předstupně k samostatnému výkonu advokacie, obsahově zajímavý a téměř aktuální. Ve své práci se zaměřuji na základní úpravu institutu advokátních koncipientů v zákonech, ve stanovských předpisech Komory, na práva a povinnosti advokátních koncipientů při výkonu kárné pravomoci Komory. Cílem mé diplomové práce je představit advokátní komoru jako instituci s dlouholetou tradicí odrážející společenské a politické prostředí našeho státu, která i v současnosti má své neotřesitelné místo v popředí profesních komor v ČR. Zaměřím se na její vztah k advokátním koncipientům, kterým Komora svými předpisy stanoví práva a povinnosti, přestože nejsou jejími členy. Zamýšlím se též nad legalitou povinností uložených koncipientům Komorou ve stanovských předpisech, nad otázkou jejich zákonného podkladu, i nad jejich interpretací orgány Komory a soudy. V závěru své diplomové práce se snažím popsat základní obsahové a funkční principy profesní samosprávy advokátů ve Francii za využití znalostí a zkušeností načerpaných během studijního pobytu v této evropské zemi.

3 PROFESNÍ SAMOSPRÁVA

Základním pojmem pro práci o advokátní komoře je pojem **samosprávy** jako takové a **profesní samosprávy**. Samosprávou se obvykle rozumí „*forma veřejné správy spočívající v tom, že územně či jinak organizované společenství lidí si spravuje své záležitosti samostatně a činí rozhodnutí o nich přímo nebo prostřednictvím volených orgánů*“¹. Tímto společenstvím jsou subjekty korporativního charakteru označované jako **veřejnoprávní korporace**, kterým přísluší buď samospráva územní nebo profesní či zájmová. Účelem samosprávy v demokratickém státě je především ochrana základních individuálních práv člověka, včetně zajištění možnosti tato práva vykonávat, ať již individuálně či skupinově, jakož i jejich prosazování proti každému porušovateli, včetně státní moci. Samostatností samosprávy se rozumí její nezávislost na státu, především ve smyslu nepodřízenosti orgánům státní správy. Dalším aspektem samostatnosti je správa vlastních záležitostí, majetku a existence pravomoci vůči vlastním členům.

Samospráva vzniká a působí na základě vymezeného právního rámce a stát může do její činnosti zasahovat pouze vyžaduje-li to ochrana zákona a jen způsobem stanoveným zákonem. Nicméně existenci samosprávy bez státu si představit nelze. Samospráva vzniká sebeomezením státu a státu je ponechána dostatečná možnost do ní zasahovat, i když v rámci výše stanovených hranic. Především jde o moc zákonodárnou, která stanovuje meze samosprávy a může je zúžit či rozšířit. Orgány moci soudní mají možnost přezkumu individuálních i normativních právních aktů samosprávy. Naproti tomu je v moderním státě zakotvena nezávislost samosprávy na moci výkonné. Samospráva v podstatě doplňuje klasickou teorii vertikální dělby moci na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní, o další prvek dělby moci horizontální, a to především formou územní samosprávy, ale též samosprávou profesní určitých povolání².

Zájmová či profesní samospráva je založena nikoli na společenství organizovaném podle území, ale především na společném zájmu. Pojmy zájmové a profesní samosprávy se často používají vedle sebe a dále se mezi nimi nerozlišuje, jindy je samospráva profesní pojímána pouze jako samospráva profesních komor a samospráva zájmová jako širší pojem

¹ Hendrych, D. & kol.: Právní slovník, 2. vydání, C.H.Beck, Praha 2003, s. 875

² Koudelka, Z.: Budoucnost profesní samosprávy, Časopis pro právní vědu a praxi, 2/1997, s. 195 a n.

zahrnující i samosprávu vysokoškolskou. Nejvýstižnější bude asi vymezení negativní, tedy se jedná o samosprávu neúzemní. Pod pojem profesní samosprávy se řadí profesní komory s povinným členstvím a komory s nepovinným členstvím.

Historickým předchůdcem profesních komor byly cechy. Původ slova **komora** je nutno hledat v latině (kamera). Ve středověku se tak označovaly klenuté místnosti, v nichž se uchovávalo soukromé jmění francouzských panovníků, pak i místo, kde se projednávaly záležitosti týkající se správy dotčeného jmění. Později se název přenesl na úřady vykonávající správu panovníkova jmění. V současné době se název komora užívá pro části zákonodárního sboru, parlamentu (horní a dolní komora) a pro rozličné úřední a samosprávné sbory³. Zpravidla jde o organizaci na bázi veřejnoprávní korporace. Zákon těmto korporacím jako subjektům veřejného práva může delegovat některé mocenské atributy, nikoli však pravomoc vydávat právní předpisy.

Veřejnoprávní korporací je „člensky organizovaný subjekt veřejné správy, kterému byla svěřena pravomoc samostatně plnit veřejné úkoly“⁴. Korporace je právnickou osobou, její základ tvoří právě společenství osob sdružené za určitým cílem veřejného zájmu. Z toho lze implicitně dovodit, že členové korporace mají zájem na jejím fungování, a proto se podílí na její činnosti, netvoří tedy pouhý nutný fyzický základ uměle vytvořené právnické osoby. Obecně se rozlišuje mezi korporacemi soukromoprávními a veřejnoprávními. Komory, mezi které patří i advokátní komora, patří do skupiny veřejnoprávních korporací profesních. Členy profesních komor nemohou být právnické osoby, i když výkon určitého povolání je možný i prostřednictvím právnické osoby.

Veřejnoprávní korporace se právně zřizují zákonem popř. jiným vrchnostenským aktem na základě zákona, a tak svou právní subjektivitu v jistém smyslu odvozují od státu. I stát samotný je ve své podstatě veřejnoprávní korporací, a to korporací územní. V převažujících případech realizace veřejné správy jsou veřejnoprávní korporace navenek představovány svými orgány. Orgány veřejnoprávních korporací jsou z hlediska činnosti, kterou vykonávají, samosprávnými orgány. Jejich posláním je uskutečňovat veřejnou správu, proto jim bývá svěřena pravomoc činit vrchnostenské úkony. K vynucení právních povinností stanovených normami správního práva ve sféře samosprávy mohou využít jen prostředky vlastní

³ Ottův slovník naučný- díl XV.: Paseka/ARGO, Olomouc 1999, s. 644 a n.

⁴ Hendrych, D. a kol.: Správní právo – Obecná část, 4.vydání, C.H.Beck, Praha 1994, s. 260

samosprávné moci. Na jedné straně se vyznačují určitým dílem nezávislosti na státu, na straně druhé však podléhají státnímu dozoru.

Advokátní komora je tradiční samosprávnou nepolitickou stavovskou organizací s postavením právnické osoby. Sdružuje všechny advokáty zapsané v seznamu vedeném Komorou. Jako taková je výrazem profesní samosprávy. U nás se v současnosti jedná o Českou advokátní komoru (dále jen „Komora“) se sídlem v Praze (a pobočkou v Brně). Členství v advokátní komoře je pojato jako tzv. povinné členství. Každý právník, který chce provozovat na území České republiky povolání advokáta, musí být jejím členem. Komora si vytváří vlastní orgány a vyznačuje se i vlastní normotvornou činností.

Pojem **stavovská organizace** je odvozen od stavu jako skupiny osob ve společnosti spjaté určitým postavením, kterým je v tomto případě jejich profese. Tímto postavením jsou vymezeny vůči jiným společenským stavům. Předpisy vydávané komorou se označují jako **stavovské předpisy**. Mají charakter právního předpisu, který vychází ze závaznosti těchto norem pro osoby podrobené osobní působnosti komory, přičemž nikdo nemůže vykonávat danou profesi bez příslušnosti k profesní komoře. Stavovské předpisy jsou v mnohém podobné obecně závazným vyhláškám územní samosprávy. Společným znakem obou je jejich obecná závaznost a vynutitelnost. Adresáti norem obsažených ve stavovských předpisech ovšem nejsou osoby nacházející se na určitém území, nýbrž osoby vykonávající určité povolání. V případě advokacie jsou stavovským předpisům podrobeni navíc ještě další osoby, kteří nejsou členy Komory. Jde o advokátní koncipienty, kteří jsou zaměstnanci advokáta nikoliv Komory.

4 SROVNÁNÍ KOMORY S JINÝMI PROFESNÍMI KOMORAMI

4.1 Komory s povinným členstvím

Záměrem této kapitoly je v obecných rysech porovnat Českou advokátní komoru s jinými profesními komorami působícími na našem území. Na jedné straně s komorami, kde se uplatňuje stejně jako u Komory institut povinného členství, na druhé straně s komorami s nepovinným členstvím.

V České republice působí v současné době tyto komory s povinným členstvím: Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, Česká lékárnická komora, Komora veterinárních lékařů ČR, Česká advokátní komora, Exekutorská komora ČR, Notářská komora, Komora auditorů ČR, Komora daňových poradců ČR, Česká komora architektů, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě.

Advokátní komory jsou z hlediska výkonu právní činnosti nejbližší Exekutorská⁵ a Notářská komora⁶, popř. též Komora auditorů a daňových poradců⁷. Zákonná úprava těchto komor, především prvních dvou, je velmi podobná úpravě Komory. Co se týče institutu advokátního koncipienta, stejně tak existuje exekutorský a notářský koncipient. Navíc ovšem zákony upravují exekutorského a notářské kandidáty. Kandidátem se stane koncipient po úspěšném absolvování příslušné profesní zkoušky a po předepsaných třech letech praxe. Důvodem je numerus clausus stanovený pro tyto profese.

U profese auditorů je institut koncipienta nahrazen asistentem auditora. U daňových poradců žádný podobný přípravný institut zaveden není.

Pro lepší srovnání odlišností jednotlivých komor s povinným členstvím jsem si zvolila Českou lékařskou komoru, která sdružuje lékaře, tedy osoby vykonávající profesi odlišnou od výkonu práva. Jde však též o povolání, jehož hlavní náplní je pomoc veřejnosti, byť tento

⁵ zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

⁶ zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

⁷ zákon č. 254/2000 Sb., o auditorech; zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky

úkol lékaři naplňují činnostmi odlišnými od advokátů. Česká lékařská komora je v dnešní době upravena zákonem č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře (dále jen „zákon o ČLK“). ČLK je vymezena jako samosprávná nepolitická stavovská organizace sdružující všechny lékaře zapsané v seznamu vedeném komorou. Jde o právnickou osobu, mající určitá práva a povinnosti ve vztahu ke svým členům. Podobně jako Komora se ČLK na jedné straně stará o blaho svých členů, na druhé straně své členy omezuje a zavazuje je předpisy, které vydává v rámci svých kompetencí a podřizuje je pravomoci svých orgánů. Tyto předpisy sice nejsou v zákoně o ČLK výslovně označeny jako stavovské předpisy, nicméně v praxi jsou tak běžně z důvodu jejich charakteru nazývány.

Povinné členství lékařů je upraveno v ustanovení §3 zákona o ČLK. ČLK nezná institut jakéhosi čekatele, který se připravuje na výkon profese. Komora vede seznam všech lékařů a zapíše do něj každého, kdo úspěšně absolvoval studium na lékařské fakultě, aniž by zápis podmiňovala, podobně jako Komora, další praxí lékaře. Ve skutečnosti však podmínkou samostatného výkonu povolání lékaře je pro každého absolventa lékařské fakulty povinnost vykonat praxi ve všech základních lékařských oborech.

Nejvyšším orgánem ČLK sdružujícím všechny její členy je sjezd delegátů, ten také volí prezidenta ČLK, výkonným orgánem je představenstvo. Disciplinární pravomoc vůči členům ČLK je vykonávána skrze čestnou radu. Posledním orgánem je revizní komise mající kontrolní funkci.

Stejně jako regionální střediska Komory, vytváří i ČLK své regionální pobočky, okresní sdružení. Tato sdružení tvoří základní články ČLK a mají své regionální orgány shodně s jejími celostátními orgány.

4.2 Komory s nepovinným členstvím

Z předchozího textu vyplývá, že většina profesních komor u nás je založena na principu povinného členství jejich členů. Tento institut, evidentně velmi využívaný, je často předmětem kritik ze strany odpůrců profesních komor. Velmi výstižný je tento úryvek: „Odpůrci komor zakrývají, že pokud bude zrušena profesní samospráva a jedinci ji podrobeni budou tak vysvobozeni z pout stavovských komor ihned jim navlékne své okovy státní správa

reprezentovaná svými byrokratickými institucemi.“⁸ Povinné členství není věc nepřirozená z hlediska toho, že příslušníci profese nemají možnost volby, ale naopak velmi běžná. Lidé žijící na území jakéhokoliv státu také neměli před narozením možnost vybrat si, kde se narodí. Ani později, když se člověk stane rozumově vyspělým do té míry, že se mu zákony jiného státu budou zdát přijatelnější než zákony státu, jehož je občanem, ani potom si většina lidí nemůže zvolit jiné občanství a podléhat tak pravomoci jiného státu.

Představitelem komor s nepovinným členstvím je u nás Hospodářská komora a Agrární komora. Jejich postavení je upraveno zákonem č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. V původním návrhu zákona bylo i v případě těchto komor navrhováno povinné členství, to ale nakonec prosazeno nebylo. Obě komory jsou vymezeny jako „sdržení podnikatelů přijatých za jejich členy“. Přičemž podnikatelé jsou definováni jako fyzické i právnické osoby. Jedná se o významný rozdíl oproti komorám s povinným členstvím, protože tam je z podstaty věci nepřijatelné, aby jedna fyzická osoba byla členem komory jednak osobně a jednak jako součást právnické osoby. U komor s nepovinným členstvím to možné je. I ony sice vydávají vlastní předpisy, ale tyto nemají obecnou závaznost, tudíž není rozhodující, že se určitá osoba na rozhodování a hlasování účastní více hlasy. Hospodářská a Agrární komora nemohou stanovit podmínky pro výkon podnikatelské činnosti obecně pro všechny příslušníky daných profesí. Každý potenciální člen se závaznosti těchto předpisů může vyhnout tím, že do komory nevstoupí. Vnitřní předpisy komor po jejich přijetí uvnitř komory musí být potvrzeny vládou.

Hospodářská a Agrární komora jsou právnickými osobami, které se zapisují do obchodního rejstříku, což je další odlišností od komor s povinným členstvím. V rámci jednotlivých regionů ČR vytváří jako své základní organizační jednotky okresní komory, které jsou též právnickými osobami zapisující se do obchodního rejstříku a dále profesní společnosti. Okresní komory se mohou sdružovat v určitém regionu na regionální komory.

Podobně jako jiné profesní komory mají i Hospodářská a Agrární komora nejvyšší orgán skládající se ze všech jejich členů, sněm. Výkonným orgánem je představenstvo v čele s prezidentem, jejich kontrolním orgánem je dozorčí rada. Specifikem je stálý rozhodčí soud vytvořený při těchto komorách.

⁸ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 2

5 ADVOKACIE

Nejprve je třeba stručně objasnit význam slov **advokacie** a **advokát**. Slovo advokát má svůj původ v latinském *avocatus* (přivolaný), kterým se označoval přítel znalý práva nebo právní zástupce. Taková osoba se objevuje již ve starověkém Římě. Ve středověku se takto označovali i úředníci se soudní či správní pravomocí.⁹ Dle Ottova slovníku naučného je advokátem „*právní pomocník, jenž vedlé sporné strany věc její před soudem hájí*“¹⁰. Podle novodobých slovníků práva je advokátem „*osoba právnický vzdělaná a oprávněná provozovat advokacii, která pomáhá svému klientovi radou, vystupuje za něj před soudy a úřady a chrání jeho práva a oprávněné zájmy*“¹¹.

Podle jiné definice, která se zaměřuje hlavně na formální předpoklady je advokátem „*osoba bezúhonná, plně způsobilá k právním úkonům, která získala vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva, vykonávala alespoň tři roky praxi advokátního koncipienta a složila advokátní zkoušku a která je, při splnění všech zákonných podmínek, zapsána v seznamu advokátů vedeném ČAK*“.¹²

Nezbytnou podmínkou pro výkon profese advokáta je jeho svědomitost a čestné vystupování při prosazování zájmů klienta, podle jehož pokynů postupuje. Advokát je vázán jak zákony, tak stavovskými předpisy Komory, které je povinen dodržovat.

Advokacie je v literatuře označována jako „*činnost spočívající v udělování rad a naučení osobou práva znalou a v obhajování zájmů jiných osob před soudem či mimo soud, či jako výkon povolání, jehož obsahem je poskytovat právní pomoc jiným osobám, a k němuž je nezbytná zvláštní kvalifikace a formální autorizace*“¹³. Výkon advokacie v právním slova smyslu se objevuje až když je vykonávána určitými lidmi jako povolání. Jde o zvláštní skupinu osob ve společnosti, kteří se zpravidla za odměnu zabývají právní pomocí jiným osobám.¹⁴

⁹ Balík, S.: Advokacie včera a dnes, 1. vydání, Čeněk, Plzeň 2000, s. 7

¹⁰ Ottův slovník naučný-díl I., Paseka/ARGO, Olomouc 1996, s. 242

¹¹ Madar, Z.: Slovník českého práva, 3. vydání, Linde, Praha 2002, s. 103

¹² Hendrych, D. & kol.: Právní slovník, 2. vydání, C.H.Beck, Praha 2003, s. 5

¹³ Madar, Z.: Slovník českého práva, 3. vydání, Linde, Praha 2002, s. 100 a n.

¹⁴ Schelleová, I.: Organizace notářství, soudnictví a advokacie, Linde, Praha 1997, s. 349

V současné právní terminologii se výkonem advokacie rozumí poskytování právní pomoci provozované jako nezávislé povolání zpravidla za úplatu. Právní pomocí je zejména zastupování před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, sepisování listin a udělování právních porad. Formy právní pomoci jsou upraveny v zákonu o advokacii a v soudních řádech, kde je vymezen rozsah oprávnění advokátů jako obhájců a právních zástupců.

Základními principy advokátského povolání jsou volný přístup k advokacii pro každého, kdo splňuje zákonné podmínky, nezávislost advokacie a stavovská samospráva.

Profese advokáta má s ostatními právními profesemi na první pohled mnoho společného. Při detailnějším studiu však lze nalézt četné odlišnosti. Advokát je svobodným povoláním, jehož úprava je ponechána profesní samosprávě ve větší míře než u ostatních právních profesí. Stejně tak vztah mezi advokátem a jeho klientem má oproti ostatním svá specifika.

Rozdílná je především míra závislosti na státu, státní moci. Tento fakt je patrný již z úvodních ustanovení právních předpisů upravujících jednotlivé právní profese. Zatímco zákon o advokacii¹⁵ upravuje v ustanovení §1 „podmínky, za nichž mohou být poskytovány právní služby, jakož i poskytování právních služeb advokáty“, definují notářský¹⁶ a exekuční řád¹⁷, kdo je notářem resp. exekutorem: „fyzická osoba, splňující předpoklady podle tohoto zákona, kterou stát pověřil notářským resp. exekutorským úřadem“.

Historicky první profesí, která se oddělila od jednotného povolání advokáta, jakožto právnícky vzdělaného pomocníka, je profese prokurátora, resp. státního zástupce. Objevuje se dosud neznámá dualita profese, kdy prokurátor zajišťuje písemnou část soudního procesu a advokát obstarává ústní část obhajoby před soudem. Odlišná je tedy od počátku jak funkce, tak status obou osob. Zatímco u advokátské profese se postupně objevují zárodky samosprávy, státní zástupce je v podstatě státním úředníkem. Jeho závislost na státu je zřejmá již ze samotného názvu. Jelikož tato práce směřuje do oblasti profesní samosprávy, zaměřuje se v následujících odstavcích pro srovnání na další dvě právní profese, notáře a exekutory.

¹⁵ zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

¹⁶ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 6

¹⁷ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 5

Zjednodušeně by se vztah mezi profesí advokáta na jedné straně a notáře a exekutora na straně druhé, dal vyjádřit obecnou povahou činnosti advokáta oproti specializaci na straně dvou zbývajících. Společným znakem povolání advokáta a notáře je jistě právní pomoc, porada, konzultace, tvorba právních aktů a též zastupování před soudy. Naproti tomu exekuční činnost spočívá v „nuceném výkonu exekučních titulů“. Závislost exekutora na státu je ještě výraznější než u notáře. Je to soud, orgán státní moci, kdo jej pověřuje provedením nuceného výkonu exekučního titulu a jeho úkony se považují za úkony soudu. Soud rozhoduje o vyloučení exekutora z provedení exekuce, přičemž důvody, za nichž může samotný exekutor odmítnout provést exekuci jsou velmi omezené a čistě objektivního rázu.

Notářská profese je na první pohled advokátovi nejbližší. Rozdílná je ale jak míra závislosti na státu, tak funkce obou povolání. Zatímco v případě advokáta stanoví Komora, jako orgán profesní samosprávy, kdo a za jakých podmínek se může stát advokátem, notáře jmenuje do úřadu ministr spravedlnosti ČR, který také určuje celkový počet notářských úřadů. Konkrétní notářské činnosti a podmínky jejich výkonu upravuje notářský řád a další právní předpisy. Přesto, že notář může stejně jako advokát poskytovat též právní porady a zastupovat účastníka před soudem, je toto v praxi spíše výjimkou.

Vztah mezi advokátem a jeho klientem je vztahem specifickým, založeným na vzájemné důvěře. U notáře, na rozdíl od advokáta, není tato důvěra prvním a základním předpokladem a nejdůležitější podmínkou jejich vztahu. Samotný počátek vztahu s budoucím klientem je upraven rozdílně. Advokát může poskytnutí právní služby odmítnout vždy, nebyl-li ustanoven podle zvláštních předpisů nebo určen Komorou. Notář naproti tomu nesmí provedení úkonu v notářské činnosti odmítnout, nestanoví-li zákon jinak. Též důvody, za kterých je povinen odmítnout jsou pro advokáta stanoveny mnohem detailněji než u notáře, přičemž i význam použitých výrazů je z hlediska gramatického a jazykového výkladu naléhavější. Odlišně je upraven i institut mlčenlivosti a především pak jejího zproštění. Opět se projevují specifika vztahu advokáta a jeho klienta, který je ve srovnání s notářem vztahem mnohem osobnějším. V případě advokáta je osobou způsobilou ke zproštění povinnosti mlčenlivosti pouze klient popř. jeho právní nástupce. Důležitost tohoto institutu je navíc zdůrazněna i požadavky na formální stránku tohoto aktu (písemně, adresován advokátovi).

6 HISTORIE ADVOKÁTNÍ KOMORY NA ÚZEMÍ SOUČASNÉ ČESKÉ REPUBLIKY

Prvním dokumentem, který zakotvil instituci podobnou dnešní advokátní komoře bylo **Císařské nařízení ze dne 16. srpna 1849**. Tímto nařízením byl císařem Františkem Josefem schválen tzv. **provizorní advokátní řád**. V provizorním advokátním řádu byl poprvé svěřen určitý díl samosprávy právě advokátním komorám. Se souhlasem ministra spravedlnosti bylo možné sdružovat advokáty do advokátní komory i z více obvodů zemských soudů. Přesto, že zde nenalezneme výslovné ustanovení o povinném členství advokátů v komorách, bylo určeno, že komory se skládají z veškerých advokátů bydlících v okrsku zemského soudu. V podstatě se tedy o povinné členství jednalo.

Jedinými orgány komory byl stálý výbor a prezident komory, které byla komora oprávněna si sama volit. Co se týče pravomocí, byly komorám svěřeny taxativně stanovené úkoly, které se týkaly jednak volby již zmíněného stálého výboru, vytváření jeho jednacího řádu a stanovení jeho pravomocí, dále jednacího řádu vlastní advokátní komory, volby prezidenta komory a otázek týkajících se hospodaření komory. Kromě toho podávání návrhů zákonů, podávání dobrozdání o propůjčení advokátských míst, volba zkušební komise k advokátním zkouškám. Stanoveny byly i pravomoci stálého výboru. Financování advokátních komor bylo právě z důvodu svěřené části samosprávy ponecháno zcela na advokátech příslušejících k dané komoře. Ačkoliv tento advokátní řád byl koncipován jako dočasný, platil bezmála dalších dvacet let.

Mnohem dokonalejším ve smyslu svobodného výkonu advokacie a její samosprávy byl následující **advokátní řád z roku 1868**¹⁸. Kládl důraz na samostatnost a nezávislost advokacie, zrušil numerus clausus. Jeho platnost nebyla omezena pouze na české země, byl právním předpisem pro celé Předlitavsko. Judikatura k němu se vytvářela ve všech zemích, kde platil. Jde o právní předpis s nejdélší platností v dějinách novodobé advokacie. Jeho text i aplikace se odrazili i v dalších obdobích vývoje advokacie např. v našem polistopadovém

¹⁸ zákon č. 89/1868 ř.z., jímžto se uvádí řád advokátský

zákoně o advokacii¹⁹. I přesto, že byl v rámci změn ve společnosti mnohokrát měněn a novelizován, nový zákon byl vydán až v roce 1948.

Tento advokátní řád svěřil ministrovi spravedlnosti pravomoc vytvořit nové komory namísto nynějších, avšak nadále zachoval samosprávnou pravomoc komor. V zásadě zůstaly advokátní komory podle okrsků již vytvořených. Podrobněji byly upraveny orgány komor a především vytvořeny orgány další, čímž se advokátní komory začaly podobat skutečným samosprávným jednotkám. Bylo vytvořeno valné shromáždění, jakožto orgán, v jehož rámci zejména probíhalo rozhodování komory. Byl ponechán výbor a prezident, zřízena funkce jeho náměstka. Zákon stanovil jejich funkční období v délce tří let. Pravomoci komory byly stanoveny obdobným způsobem jako v předchozím advokátním řádu, avšak konkrétněji. Změny postihly pravomoci výboru. Oproti minulé úpravě, ve které stálému výboru příslušelo v zásadě pouze vykonávat dohled nad advokáty v okrsku dané komory a jmenovat bezplatného zástupce pro chudé strany, v advokátním řádu z roku 1868 měl výbor pravomoci administrativního charakteru, mezi něž patřilo vést seznam advokátů, advokátních koncipientů (advokátských kandidátů), vést účetnictví komory, zastupovat komoru navenek a svolávat valné shromáždění advokátů. Kromě toho se nově objevila pravomoc výboru vykonávat usnesení komory, což je jedním z výrazů samosprávného charakteru této instituce.

V roce **1872** byla poprvé v historii oficiálně vytvořena disciplinární rada komory, a to zvláštním **disciplinárním statutem**²⁰. Její členové byli taktéž voleni na tři roky. Disciplinární řízení s advokáty fungovalo na dvouinstančním principu. To v praxi znamenalo, že v prvním stupni probíhalo řízení před disciplinární radou, v druhém stupni před Nejvyšším soudem. Až do té doby byla ustanovení o disciplinárním řízení s advokáty součástí provizorního advokátního řádu z roku 1849 a probíhalo pouze před vrchním zemským soudem.

V roce **1890** byl také vydán první **advokátní tarif**²¹. Do té doby platil princip smluvní odměny.

¹⁹ zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii

²⁰ zákon č. 40/1872 ř.z., o vykonávání moci disciplinární nad advokáty a kandidáty advokátskými

²¹ nařízení ministeria práv č. 129/1890 ř.z., jímž na základě zákona, daného dne 26. března 1890, vydává se tarif pro výkony advokátů a jejich kanceláří v tomto zákoně jmenované

Po vzniku samostatného Československa v roce 1918 docházelo pochopitelně ke změnám i v legislativě. Došlo k recepci starých rakouských předpisů včetně disciplinárního a advokátního řádu, ke kterému byly vydány jen dílčí novely. Významnější **novela advokátního řádu** byla přijata zákonodárcem až v roce 1922²². Její význam spočívá hlavně v tom, že se jednalo o první předpis, který, i když ne výslovně, připustil účast žen na výkonu právního povolání. Fakticky ovšem ženy začaly studovat na pražské právnické fakultě již v akademickém roce 1918/1919. Novela zpřesnila podmínky právnických studií a získání doktorátu práv. Oproti předchozí úpravě, kde bylo vyžadováno ukončení právnicko-politických studií a povýšení na doktora práv bez bližšího určení, konkretizovala tato novela, na jaké univerzitě mohou advokáti absolvovat své právní vzdělání a získat doktorát práv. Délka povinné právní praxe byla zkrácena z původních sedmi na šest let. Na půdě fungování advokátních komor nedošlo k žádným podstatným změnám. Postupem času zůstaly na našem území komory tři, se sídly v Praze, Brně a Opavě.

Změny postihly i **advokátní tarif**, a to především novelou z roku 1923²³, kterou byly nově stanoveny sazby pro zastupování v opravném řízení a v pracovních sporech.

Do vytvoření Protektorátu Čechy a Morava na našem území byly v advokátním řádu prováděny pouze dílčí změny týkající se hlavně regulace počtu advokátů. Po jeho vzniku se homofobní politika vůči Židům znemožňující jim běžný život, promítla i ve výkonu právní profese Židy. Byl nařízen výmaz všech Židů ze seznamu advokátů, který prováděl výbor komory a k němu bylo také možno podat námítky, o kterých rozhodovalo ministerstvo spravedlnosti. Námítky ale mohly směřovat pouze proti samotnému tvrzení, že advokát či kandidát advokacie je Žid. Židé, kteří byli vymazáni ze seznamu advokátů, resp. kandidátů advokacie, mohli být ustanoveni židovskými právními zástupci, resp. přípuštění k přípravné praxi židovského právního zastupitelství, jejich počet byl ovšem omezen²⁴.

Některá omezení se týkala i Čechů, např. byla omezena možnost zastupovat Němce před německými soudy, což bylo odrazem upřednostňování Němců ve všech oblastech života. V této době zesílila ingerence státu do samosprávy advokátů, což se konkrétně projevilo např. oprávněním ministra spravedlnosti rozhodovat v kárném řízení s advokáty, vydávat opatření

²² zákon č. 40/1922 Sb. z. a n., kterým se mění některá ustanovení o advokátech

²³ vládní nařízení č. 95/1923 Sb. z. a n., kterým se ustanovují sazby pro výkony advokátů a jejich kanceláří

²⁴ vládní nařízení č. 136/1940 Sb. z. a n., o právním postavení židů ve veřejném životě

proti tzv. politicky nespolehlivým advokátům a koncipientům. Kromě zachovaných advokátních komor byla v roce 1939 vytvořena Říšská komora právních zástupců sdružující všechny právní zástupce, kteří byli připuštěni k soudům v Říši. Šlo formálně o samosprávnou organizaci s právní subjektivitou, která ovšem podléhala doзору říšského ministerstva spravedlnosti. Orgány této komory byly prezident, prezidium a poradní sbor. Pro okres každého vrchního soudu byly zřízeny komory právních zástupců pod vedením prezidenta, které neměly právní subjektivitu. V roce 1946 byly ponechány už jen komory v Praze a Brně. Stále sílila snaha podřídit advokacii státní moci.

Zákonem č. 322/1948 Sb. z. a n. byl vyhlášen **nový advokátní řád**²⁵. Velmi výrazně se v něm odrazila společenská a politická situace v tehdejším Československu. Demise nadpoloviční většiny členů vlády v únoru 1948, a tím nemožnost vlády usnášet se a přijímat rozhodnutí, byla počátkem naší ústavní krize. Stupňoval se vliv komunistické strany a ideologie sovětské moci. V květnu 1948 byla přijata první poválečná Ústava²⁶, která především z hlediska základních lidských práv nebyla dodržována. S tím souvisí i zásahy státní moci téměř do všech oblastí lidských a občanských práv, včetně samosprávy. Novým advokátním řádem byly úplně zrušeny advokátní komory, jakožto samosprávné korporace. Namísto nich vznikla krajská sdružení advokátů a Ústřední sdružení advokátů, která podléhala dohledu ministerstva spravedlnosti. Ministr spravedlnosti získal navíc oprávnění měnit či rušit usnesení a opatření těchto orgánů v případě potřeby veřejného zájmu. Orgány krajských sdružení advokátů byly členská schůze, výbor a předseda. Ústřední sdružení advokátů mělo dohlížet na činnost advokátů v obvodech krajských sdruženích. Jeho orgány byly schůze delegátů krajských sdružení, předsednictvo a předseda. Organizační řády vydával ministr spravedlnosti, jednací řády podléhaly jeho schválení. Advokátní tarif byl stanoven nařízením ministra. Ministr spravedlnosti získal tímto zákonem množství pravomocí na úkor samosprávy advokátních komor, mohl zasahovat téměř do jakékoliv oblasti výkonu advokacie. Soukromé praxe advokátů byly zrušeny a zakázány. I díky těmto faktům došlo k poklesu počtu advokátů v našich zemích.

Zákonem o advokacii z roku 1951²⁷ byly provedeny další významné změny v organizaci advokacie. Namísto krajských sdružení advokátů byly vytvořeny advokátní poradny s právní

²⁵ zákon č. 322/1948 Sb., o advokacii (advokátní řád)

²⁶ ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky

²⁷ zákon č. 114/1951 Sb., o advokacii

subjektivitou, právnické osoby. Jejich činnost řídilo a kontrolovalo Ústředí advokátních poraden. Orgány Ústředí byly plenární schůze vedoucích advokátních poraden a delegátů z řad ostatních členů kolektivů advokátních poraden, výbor, předseda a jeho náměstkové volení plenární schůzí. Ministrovi spravedlnosti i nadále náležel vrchní dohled nad činností advokátních poraden i Ústředí, stejně jako nad advokací jako celkem. Mohl zrušit či změnit usnesení nebo opatření Ústředí vyžadoval-li to obecný zájem. Odměny advokátů byly upraveny v advokátním tarifu²⁸, smluvní odměna byla výslovně vyloučena.

Zákon č. 57/1963 Sb.²⁹ provedl reorganizaci advokacie na území tehdejší ČSSR. Advokátní poradny byly ponechány jako pracovní kolektivy bez právní subjektivity, v jejichž čele stál vedoucí advokátní poradny. Základní jednotkou organizace advokátů byla obnovená Krajská sdružení advokátů, v Praze Městské sdružení advokátů. Jejich nejvyšším orgánem byla členská schůze advokátů. Výkonným orgánem byl výbor sdružení, který si ze svého středu volil předsedu. Krajská sdružení advokátů byly orgány s právní subjektivitou. V dané době se ovšem nejednalo o právnické osoby, ale o socialistické organizace. Vrcholným orgánem bylo Ústředí československé advokacie. Nejvyšším orgánem byla celostátní konference delegátů volených na členských schůzích advokátů. Výkonným orgánem byl výbor Ústředí, na Slovensku slovenský výbor. Oba výbory si volily ze svého středu předsedu, výbor Ústředí navíc dva místopředsedy. Dohled ministra spravedlnosti byl i dále zachován. Poprvé jsou stanoveny zvláštní skutkové podstaty kárné odpovědnosti advokátů. Orgánem majícím kárnou pravomoc byl výbor sdružení.

Advokátní tarif byl v roce **1965** vydán ve formě vyhlášky ministra spravedlnosti³⁰ a jako takový platil až do roku 1990.

Zákon č. 118/1975 Sb.³¹ stávající organizaci advokacie nezměnil, navíc zavedl revizní a kárnou komisi Ústředí. Nejvyšší orgán Ústředí získal název Konference české advokacie. Úkolem revizní komise byla kontrola činnosti Ústředí a sdružení z hlediska plnění povinností a úkolů stanovených právními předpisy a usnesením orgánů advokacie. Ustanovení o dohledu ministra spravedlnosti byla zpřesněna. V rámci dohledu nad činností a hospodařením

²⁸ nařízení ministerstva spravedlnosti č. 115/1951 Sb., kterým se stanoví sazby odměn za úkony právní pomoci poskytované advokátními poradnami (advokátní tarif)

²⁹ zákon č. 57/1963 Sb., o advokacii

³⁰ vyhláška ministra spravedlnosti č. 50/1965 Sb., o odměnách za poskytování právní pomoci (advokátní tarif)

³¹ zákon č. 118/1975 Sb., o advokacii

advokacie byl v předchozí úpravě zdůrazněn soulad se státním plánem rozvoje národního hospodářství a státním rozpočtem. Nyní byl vyžadován pouze soulad se zákonem o advokacii a dalšími právními předpisy.

Podrobněji upravena byla i pravomoc zrušit nebo zastavit výkon rozhodnutí sdružení či Ústředí. Nově se objevila pravomoc ministra navrhnout vydání rozhodnutí těmto orgánům a také omezení, kdy naopak ministr zasahovat nemohl (např. u kárných rozhodnutí). Celkově se jedná o nejpodrobnější a nejdemokratičtější úpravu po roce 1948.

Výrazným zlomem v historickém vývoji naší země byla revoluce v roce 1989. Na společenské a politické změny reagoval i nově přijatý **zákon o advokacii č. 128/1990 Sb.**³² Zakotvil existenci advokátní komory jako samosprávné stavovské organizace sdružující všechny advokáty zapsané v seznamu advokátů. Komora se tak stala právním nástupcem Ústředí české advokacie v Praze, krajských sdružení advokátů a Městského sdružení advokátů v Praze.

Oproti dřívějšímu modelu, kdy existovaly základní organizační jednotky, které sdružovaly advokáty v rámci obvodu dřívějších zemských soudů, krajů nebo okresů, ať už se jednalo o krajská sdružení či o advokátní poradny a nad nimi fungoval celostátní orgán dohledu (Ústřední sdružení advokátů, následně Ústředí advokátních poraden, poté opět Ústředí československé advokacie), byla nyní vytvořena pouze jediná instituce s právní subjektivitou, právnická osoba. Jelikož komora sdružovala advokáty, tedy fyzické osoby, šlo o právnickou osobu vytvořenou na personálním základě, korporaci. Právě tímto zákonem se advokátní komora stala skutečnou samosprávnou institucí sdružující osoby vykonávající stejnou profesi. Nejvyšším orgánem byla celostátní konference advokátů, dalšími orgány bylo představenstvo, které volilo předsedu a místopředsedu, revizní a kárná komise.

Současně s tímto zákonem byl přijat i zákon o komerčních právnících³³, kteří byli sdruženi v Komoře komerčních právníků. Tato komora fungovala vedle advokátní komory až do roku 1996, kdy byl přijat současný zákon o advokacii³⁴.

³² viz Poznámka pod čarou pořadové č. 19

³³ zákon č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované

³⁴ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 15

7 SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

7.1 Zákon o advokacii

Základním právním předpisem pro oblast výkonu advokátské profese je zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „ZAdv“). Tento zákon je členěn na šest částí a tyto dále na hlavy. První část ÚVODNÍ USTANOVENÍ vymezuje oblast úpravy zákona, druhá část nazvaná ADVOKÁT upravuje jednak obecné předpoklady pro výkon advokacie, případy skončení či pozastavení jeho výkonu, dále způsob výkonu advokacie, práva a povinnosti advokátů a v neposlední řadě jejich kárnou odpovědnost. Novelou z roku 2002³⁵ byla v souvislosti se vstupem České republiky do EU přidána část třetí nazvaná EVROPSKÝ ADVOKÁT, která zavádí do našeho právního řádu pojmy hostujícího a usazeného evropského advokáta, hovoří o zahraniční společnosti a jejich kárné odpovědnosti. ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT je název čtvrté části, KOMORA název části páté. Část šestá upravuje PŮSOBNOST MINISTERSTVA SPRAVEDLNOSTI a část sedmá USTANOVENÍ SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ.

Otázky sdružování advokátů ve stavovské instituci samosprávného charakteru, tedy v advokátní komoře, jsou upraveny v desíti paragrafech páté hlavy. Jedná se o úpravu základní, dílčí otázky jsou upraveny ve zvláštních zákonech a stavovských předpisech Komory. ZAdv byla zřízena samosprávná stavovská organizace všech advokátů, Česká advokátní komora se sídlem v Praze, která je právnickou osobou. Dosavadní advokátní komora i Komora komerčních právníků byly zrušeny a jejich práva a povinnosti přešly na nově zřízenou Českou advokátní komoru. Do doby než byly vytvořeny orgány nové Komory, vykonávaly jejich funkci orgány složené ze zástupců dosavadní advokátní komory a Komory komerčních právníků. Zkouška komerčních právníků byla na základě ustanovení zákona nadále považována za zkoušku advokátní, komerční právníci byli zapsáni do seznamu advokátů. S účinností současného zákona o advokacii³⁶ se stali advokáty a jejich čekatelé

³⁵ zákon č. 228/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících, a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)

³⁶ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 15

advokátními koncipienty. Později byla zřízena pobočka v Brně, která zajišťuje zejména působnost Komory pro evropské advokáty a advokáty se sídlem v obvodu krajských soudů v Brně a Ostravě a pro jejich advokátní koncipienty. Na činnost pobočky dohlíží jeden z místopředsedů Komory, se sídlem v její územní působnosti³⁷.

Důvodová zpráva k ZAdv o nové úpravě samosprávy na úseku advokacie říká: „Působením stavovské organizace má být dále zejména zajištěn jednotný režim poskytování právních služeb a dohled nad jejich kvalitou, zabezpečení stavovské kázně a umožněno poskytování povinných služeb v oblasti ochrany práv. Úprava advokátní samosprávy vychází z nezbytnosti zabezpečit nezávislost advokáta při výkonu jeho povolání tak, aby se práva a zájmy jeho klientů nemohly dostat do střetu se zájmy těch osob nebo orgánů, na nichž by advokát byl nějakým způsobem závislý“. Dle ZAdv vykonává Komora veřejnou správu na úseku advokacie, při tom se řídí tímto zákonem a správním řádem³⁸. Státní dohled nad výkonem samosprávy je realizován dohledem ministra spravedlnosti a možností přezkoumání některých závažných rozhodnutí Komory soudem. Ministr spravedlnosti může podat návrh soudu na přezkoumání zákonnosti profesních předpisů Komory, má pravomoc podat návrh na vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů či na pozastavení jeho činnosti. Kromě toho mu je výslovně přiznána pravomoc vystupovat v kárném řízení proti advokátům jako kárný žalobce. Možnost ministra spravedlnosti podat návrh na zahájení kárného řízení s advokáty se poprvé objevila již v advokátním řádu z roku 1975³⁹, porevoluční zákon o advokacii⁴⁰ ale toto ustanovení nepřevzal. V pravomoci ministra je také jmenování členů zkušební komise pro advokátní a uznávací zkoušky. Státní dohled nad výkonem samosprávy je tedy zachován, a to jak ze strany moci výkonné, tak ze strany moci soudní.

Nejvyšším orgánem Komory je sněm, jehož členy jsou všichni advokáti zapsaní v seznamu advokátů. Sněm volí ze svých řad představenstvo, kárnou komisi a kontrolní radu.

³⁷ zákon č. 284/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony zákon č. 555/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

³⁸ zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

³⁹ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 31

⁴⁰ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 19

Výkonným orgánem je představenstvo. Představenstvo volí ze svých členů předsedu a místopředsedy Komory. Předseda zastupuje Komoru navenek a jedná jejím jménem ve všech věcech. Dalšími orgány Komory jsou kontrolní rada, která dohlíží na dodržování tohoto zákona a stanovských předpisů jinými orgány Komory a advokáty, dále kárná a zkušební komise pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky. ZAdv dává Komoře možnost zřídit si i další poradní orgány. Funkce ve všech orgánech Komory jsou čestné a za jejich výkon přísluší jen náhrada hotových výdajů a náhrada za ztrátu času.

Za dobu své existence prošel ZAdv řadou dílčích novelizací, z těch významnějších stojí za zmínku novela z roku 1999 provedená zákonem č. 210/1999 Sb., která víceméně reagovala na důsledky ZAdv po prvních letech jeho působení v praxi. Nově byla upravena otázka skládání advokátních zkoušek, vyškrtávání ze seznamu advokátů, pozastavení výkonu advokacie či úprava pravidel mlčenlivosti advokáta. Významně byla novelizována Hlava čtvrtá, Části druhé ZAdv. Podmínky kárné odpovědnosti advokátů a koncipientů i průběh kárného řízení byli zpřesněny a v některých otázkách upraveny rozdílně s ohledem na odlišnosti v postavení advokátních koncipientů.

Se vstupem České republiky do Evropské unie bylo třeba implementovat do českého právního řádu i evropské předpisy (směrnice) vztahující se k svobodnému výkonu advokátní profese na našem území advokáty přicházejícími z jiných členských států EU.⁴¹

Zatím poslední novela ZAdv byla provedena zákonem č. 79/2006 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. dubna 2006. Tato novela jistým způsobem završuje proces postupného vývoje novodobé advokacie, který započal v roce 1990 a v rámci kterého se vytvářela novodobá advokacie v podmínkách demokratické společnosti. Velkou novinkou jsou změny ve způsobu výkonu advokacie, tedy v Hlavě druhé, Části druhé ZAdv. Společný výkon advokacie je umožněn nejen ve formě veřejné obchodní společnosti, jak tomu bylo od počátku platnosti ZAdv, ale nově je možné jej realizovat též ve formě komanditní společnosti či společnosti s ručením omezeným, je-li předmětem jejich činnosti výhradně výkon advokacie a jsou-li jejich společníky pouze advokáti. Společnost s ručením omezeným je navíc oproti její klasické formě upravené v obchodním zákoníku⁴² omezena co se týče jejího

⁴¹ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 35

⁴² zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

založení jediným společníkem. Pokud počet společníků poklesne na méně než dva, podá Komora bezodkladně návrh soudu na její zrušení a likvidaci.

Další významnou změnou je možnost vykonávat advokátskou profesi v pracovním poměru. Jde o změnu rozporuplnou, z jednoho úhlu pohledu je na ní nahlíženo jako na návrat do dob krajských sdružení a tedy omezení samostatného výkonu advokacie, na druhou stranu však je třeba chápat tuto změnu v kontextu současné společenské situace, a to nejen v českém, ale i v evropském rámci. Tedy jako na pokrokové a moderní řešení pro advokáty, kteří nemají dočasně či trvale možnost vykonávat advokacii samostatně. Nezávislému výkonu advokacie nebrání ani existence vztahů nadřízenosti a podřízenosti, typických pro pracovní poměr.⁴³

Novela zavádí institut kárného příkazu, a to pro případy, kdy kárný senát má za to, že skutkový stav je spolehlivě zjištěn doposud opatřenými důkazy. Kárný příkaz je vydán bez nařízení jednání, lze jím uložit jen omezený výčet kárných opatření, opravným prostředkem proti němu je odpor, jímž se kárný příkaz od počátku ruší. Jde vlastně o obdobu známou z procesních předpisů upravujících civilní a trestní řízení⁴⁴, která by měla napomoci urychlení kárného řízení a jeho hospodárnosti.

7.2 Orgány Komory

7.2.1 SNĚM

Nejvyšším orgánem Komory je sněm advokátů. Právo účastnit se jeho jednání mají všichni advokáti zapsaní v seznamu Komory. Jednání sněmu svolává představenstvo tak, aby se vždy sešel nejpozději do tří let od předchozího zasedání. Další možností je svolání sněmu na žádost třetiny všech advokátů nebo kontrolní rady. Pokud v takovém případě představenstvo žádosti nevyhoví a nesvolá sněm do dvou měsíců, je kontrolní rada oprávněna jej svolat místo něj. Sněm se svolává pozvánkou uveřejněnou ve Věstníku Komory. K přijetí jakéhokoliv rozhodnutí je třeba souhlas nadpoloviční většiny přítomných advokátů.

⁴³ Račok, M.: Několik úvah nad poslední novelou zákona o advokacii, Bulletin advokacie, 2/2006, s. 5,6

⁴⁴ např. zákon č. 99/1963Sb., občanský soudní řád; zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

Mezi pravomoci sněmu patří volba členů představenstva, kontrolní rady a kárné komise (jejichž funkční období bylo novelou ZAdv z roku 2006⁴⁵ prodlouženo ze tří na čtyři roky), schvaluje důležité stavovské předpisy Komory, kterými jsou: organizační, volební a jednací řád, stanoví výši příspěvků advokátů na činnost Komory, zřizuje sociální fond Komory a stanoví výši těchto odvodů, výši náhrad za ztrátu času stráveného výkonem funkcí v orgánech Komory. Sněm projednává a schvaluje Zprávu o činnosti ostatních orgánů Komory, schvaluje stavovské předpisy přijaté představenstvem v případech, které si vyhradí, ve stanovených případech může rušit nebo měnit rozhodnutí představenstva. Sněm si volí své vlastní orgány, kterými jsou předsednictvo sněmu řídící zasedání sněmu, volební, mandátová a návrhová komise, popř. další komise nebo jiné orgány sněmu, na jejichž zřízení se sněm usnese. Sněm při svém jednání nejprve schválí svůj jednací řád a poté zvolí své orgány a schválí pořad svého jednání.

7.2.2 PŘEDSTAVENSTVO

Výkonným orgánem Komory je představenstvo. Je voleno sněmem na dobu čtyř let, má jedenáct členů a pět náhradníků. Představenstvo si volí ze svých členů tajnou volbou předsedu a tři místopředsedy (jejich funkční období je stanoveno v usnesení o volbě). Schází se zpravidla jednou za měsíc (průměrně desetkrát ročně) na zasedání, které svolává předseda. Předseda je povinen svolat schůzi, požádá-li ho o to písemně místopředseda nebo alespoň čtvrtina členů představenstva. Nesvolá-li v takovém případě předseda schůzi do jednoho týdne, kterýkoliv ze žadatelů je oprávněn představenstvo svolat. Neusnese-li se představenstvo jinak, jsou jeho zasedání neveřejné. Hlasování probíhají veřejně, pokud o to alespoň dva z jeho členů požádají, hlasuje se tajně. Představenstvo je usnášeníschopné, je-li přítomna většina jeho členů a jeho usnesení je přijato, hlasuje-li pro něj většina přítomných. Na základě návrhu předsedy a v taxativně uvedených případech v organizačním řádu⁴⁶, je možné přijmout usnesení i mimo schůzi.

Nejdůležitějšími pravomocemi představenstva je rozhodování o vyškrtnutí advokátů a advokátních koncipientů ze seznamu, pozastavení výkonu právní praxe advokáta resp.

⁴⁵ zákon č. 79/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

⁴⁶ Příloha č. 1, stavovský předpis č. 7

advokátního koncipienta. Představenstvo vydává Věstník Komory, přijímá stavovské předpisy s výjimkou těch, jejichž vydání si vyhradí sněm, spravuje majetek Komory, hospodář s prostředky sociálního fondu Komory a činí veškerá opatření nezbytná k řádné činnosti Komory. V neposlední řadě zajišťuje publikační činnost Komory, vyjadřuje se ke zkušebnímu řádu pro advokátní a uznávací zkoušky a ke kárnému řádu.

Další pravomoci přísluší představenstvu na základě Usnesení sněmu ze dne 8.11.1999 č. 3/1999 Věstníku, kterým byl schválen organizační řád Komory (dále jen „organizační řád“)⁴⁷. Představenstvo rozhoduje o organizaci kanceláře Komory, předseda potřebuje jeho souhlas ke jmenování a odvolání tajemníka Komory, rozhoduje o zřízení regionálních středisek Komory a jmenuje jejich představitele, podává ministru spravedlnosti návrhy na jmenování členů zkušební komise. Důležitou pravomocí představenstva je ve sporných případech na základě žádosti advokáta, státního orgánu nebo jiné osoby, podávat stanoviska k výkladu právních předpisů o advokacii a stavovských předpisů a následně rozhoduje o uveřejnění stanoviska ve Věstníku.

7.2.3 PŘEDSEDA KOMORY

Předseda Komory je v ZAdv výslovně označen za jeden z jejích orgánů, což je významnou změnou oproti předchozím úpravám. Jelikož předseda Komory je jejím statutárním orgánem ve smyslu ustanovení §20 odst. 1 občanského zákoníku⁴⁸, je výrazem jeho právního postavení jeho označení jako orgánu Komory. Je volen z členů představenstva na celé jeho funkční období. Předseda reprezentuje Komoru, jedná jejím jménem ve všech věcech, řídí kancelář Komory, a to zpravidla prostřednictvím tajemníka, zajišťuje redakci Věstníku. Podepisuje stavovské předpisy, předkládá tyto ministru spravedlnosti do třiceti dnů od jejich přijetí, zajišťuje výkon rozhodnutí vydaných v kárném řízení. Rozhoduje o určení advokáta tomu, kdo se nemůže podle zákona domoci právních služeb, o určení zástupce advokáta v případě, kdy mu brání ve vykonávání advokacie jakákoliv překážka a jestliže vykonává advokacii samostatně a neurčí svého zástupce do jednoho měsíce sám. Určí nástupce advokáta, byl-li tento vyškrtnut ze seznamu, vykonává-li praxi samostatně a je-li to třeba k ochraně práv a právem chráněných zájmů jeho klientů.

⁴⁷ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 46

⁴⁸ zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Dále mu přísluší rozhodovat o vyškrtnutí advokátů a advokátních koncipientů ze seznamu a o pozastavení výkonu právní praxe advokáta, resp. advokátního koncipienta v ostatních případech, kdy tato pravomoc nepřísluší podle zákona o advokacii celému představenstvu. Po vstupu České republiky do EU a s tím související změnou ZAdv⁴⁹ je předseda Komory příslušným orgánem též v otázkách pozastavení oprávnění usazeného evropského advokáta či jeho vyškrtnutí ze seznamu. Předseda Komory provádí záznamy v seznamu advokátů, advokátních koncipientů, sdružení, společností a zahraničních společností a evropských advokátů. Kromě výše uvedených pravomocí může předseda Komory činit veškerá opatření, která jsou nezbytná k zajištění řádné činnosti orgánů Komory popř. činit z tohoto důvodu rozhodnutí, nejsou-li tyto vyhrazeny ZAdv nebo stavovským předpisem jinému orgánu Komory. Předseda má také informační povinnost vůči představenstvu, které musí vždy na jeho nejbližší schůzi informovat o všech významnějších opatřeních a rozhodnutích, které učinil, popř. o dalších významných skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce.

7.2.4 KONTROLNÍ RADA

Kontrolní rada je kontrolním orgánem Komory. Kontrolní rada dohlíží na dodržování ZAdv a stavovských předpisů jinými orgány Komory, zaměstnanci Komory, advokáty, evropskými advokáty a advokátními koncipienty. Její speciální pravomocí je plnění úkolů Komory podle předpisu o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti⁵⁰. Podrobnosti jsou stanoveny stavovským předpisem⁵¹. Podle tohoto právního resp. stavovského předpisu je advokát osobou podléhající oznamovací povinnosti, kterou vykonává prostřednictvím kontrolní rady. Ta došlé oznámení přezkoumá z hlediska jeho rozporu se zákonem a všech požadovaných náležitostí a oznámení předá do rukou příslušného orgánu, jímž je Finanční analytický útvar Ministerstva financí.

Kontrolní rada má čtyřicet členů a pět náhradníků. Tajnou volbou si volí ze svých členů předsedu a tři místopředsedy. Funkční období je stanoveno v usnesení o jejich volbě. Pokud má za to, že rozhodnutí nebo jiné opatření představenstva (s výjimkou rozhodnutí

⁴⁹ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 35

⁵⁰ zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů

⁵¹ Příloha č. 1, stavovský předpis č. 19

podle ustanovení §44 odst. 3 ZAdv) je v rozporu s právním předpisem nebo rozhodnutím sněmu, je oprávněna jeho výkon pozastavit. Totéž platí i pro potvrzená rozhodnutí, kdy je současně povinna požádat představenstvo o svolání sněmu k rozhodnutí. Pro zasedání kontrolní rady a pro jejich svolávání platí stejné zásady jako pro schůze představenstva. Kvalifikovanou dvoutřetinovou většinu všech členů kontrolní rady potřebuje k přijetí usnesení o svolání sněmu, schválení žádosti, aby představenstvo svolalo sněm a k pozastavení potvrzeného rozhodnutí představenstva a následného svolání sněmu.

Předseda kontrolní rady má zvláštní postavení jako kárný žalobce, kdy mu přísluší oprávnění dle ZAdv a advokátního kárného řádu⁵². Kárný žalobce podává předsedovi kárné komise kárnou žalobu na advokáta či koncipienta a účastní se kárného řízení, je-li zahájeno.

7.2.5 KÁRNÁ KOMISE

Kárná komise má osmdesát tři členů. Ze svých členů si volí tajnou volbou předsedu a dva místopředsedy na funkční období stanovené v usnesení o volbě. Kárná komise se při výkonu své činnosti řídí ZAdv a advokátním kárným řádem⁵². Za účelem jednotnosti rozhodování v kárném řízení je oprávněna schválit stanovisko k výkladu právního nebo stavovského předpisu na základě žádosti svého předsedy, představenstva nebo kontrolní rady. Toto stanovisko je potom uveřejněno ve Sbírce kárných rozhodnutí Komory, jejíž vydání zajišťuje Oddělení pro věci kárné působící v kanceláři Komory. Plenární schůze kárné komise je svolávána jejím předsedou nejméně jednou ročně. Ustanovení o svolávání a jednání na zasedání představenstva platí přiměřeně i tady. Podrobnější úprava činnosti kárné komise a kárného řízení je obsažena v advokátním kárném řádě, který vydává ministerstvo spravedlnosti po předchozím vyjádření Komory.

7.2.6 ZKUŠEBNÍ KOMISE

Zkušební komise pro advokátní a uznávací zkoušky je jediným orgánem Komory, o kterém se ZAdv zmiňuje pouze heslovitě. Podrobnější ustanovení je proto třeba hledat

⁵² vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (advokátní kárný řád)

v organizačním řádu a dále potom v advokátním zkušebním řádu⁵³, který vydává po předchozím vyjádření Komory zkušební komise. Členy zkušební komise jmenuje ministr spravedlnosti, a to nejméně třetinu na návrh Komory a třetinu na návrh Nejvyššího soudu. Předseda a tři místopředsedové jsou voleni tajnou volbou na funkční období tří let. Jde tedy o první orgán Komory, u kterého je délka funkčního období stanovena výslovně. Pro jejich zvolení je třeba souhlas nadpoloviční většiny všech členů zkušební komise. Schůze zkušební komise jsou svolávány jejím předsedou nejméně jednou ročně.

7.2.7 PODMÍNKY VÝKONU FUNKCÍ V ORGÁNECH KOMORY

Výkon funkcí ve všech orgánech Komory je osobní a čestný. Řídí se pravidlem neslučitelnosti funkcí, kde člen představenstva nemůže být současně členem kontrolní rady a kárné komise a člen kontrolní rady nemůže být současně členem kárné komise. Čestnost funkcí v praxi znamená, že funkcionářům Komory přísluší jen náhrada hotových výdajů a náhrada za ztrátu času. Tyto jsou stanoveny v Usnesení sněmu ze dne 8.11.1999 č. 7/1999 Věstníku, kterým se schvaluje výše náhrad za ztrátu času stráveného výkonem funkcí v orgánech Komory a upravuje poskytování náhrady hotových výdajů⁵⁴. V tomto usnesení je nejprve taxativně určeno, co se rozumí funkcí, za kterou bude náhrada poskytována a dále je určena samotná peněžitá náhrada za ztrátu času jako hodinová sazba. Výše této sazby činí 100,- Kč za každou první až desátou hodinu výkonu funkce a 300,- Kč za každou hodinu počínaje jedenáctou hodinou výkonu funkce v jednom kalendářním měsíci. Tato náhrada nepřísluší za dobu strávenou na schůzích orgánu. U členů zkušebních senátů je poskytována jednorázová náhrada za ztrátu času, a to ve výši 300-500,- Kč za každou odzkoušenou osobu podle toho, o jakou zkoušku se jedná. Jednorázová náhrada ve výši 500,- Kč navíc dále přísluší předsedovi nebo členovi kárného či odvolacího senátu za vypracování písemného vyhotovení rozhodnutí, jímž se kárné resp. odvolací řízení končí. Náhrada hotových výdajů přísluší ve výši, ve které oprávněné osobě prokazatelně vznikly, pro cestovní náhrady se použijí obecné předpisy o cestovních náhradách⁵⁵. Nároky výše uvedené je třeba uplatnit

⁵³ vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 197/1996 Sb., kterou se vydává zkušební řád pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky (advokátní zkušební řád)

⁵⁴ Příloha č. 1, stavovský předpis č. 11

⁵⁵ zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách

v kanceláři Komory. V určitých případech může představenstvo usnesením vyhlášeným ve Věstníku Komory stanovené náhrady zvýšit stanoveným způsobem.

7.3 Organizace Komory

7.3.1 KANCELÁŘ KOMORY

Kancelář Komory není jedním z jejích orgánů. Přestože prakticky zajišťuje chod samosprávné instituce, její funkce není právní, ale spíše administrativní. Má v podstatě povahu jakéhosi úřadu, v jehož čele stojí tajemník a který se dále člení na odbory a oddělení. Rozhodně se ale nejedná o úřad státní, který by plnil úkoly přenesené působnosti, delegované mu zákonem nebo na základě zákona subjektem moci výkonné. V čele kanceláře stojí tajemník, který je přímo podřízen předsedovi Komory a také je jím jmenován po předchozím souhlasu představenstva. Kromě toho tajemník technicky a organizačně zajišťuje činnost představenstva a odvolacích senátů v kárném řízení. Plní také hlavní funkci při poskytování informací v rámci svobodného přístupu k informacím⁵⁶.

Kancelář se člení na odbory, kontrolní oddělení a oddělení pro věci kárné. V čele odborů stojí vedoucí odboru jmenovaný předsedou Komory na návrh tajemníka, ke jmenování vedoucího kontrolního oddělení je navíc třeba vyjádření předsedy kontrolní rady a ke jmenování vedoucího oddělení pro věci kárné vyjádření předsedy kárné komise. Jak již sám název jednotlivých oddělení napovídá, kontrolní oddělení se stará především o chod kontrolní rady a oddělení pro věci kárné obstarává záležitosti kárné komise. Toto oddělení také spolu s předsedou kárné komise zajišťuje redakci Sbírký kárných rozhodnutí Komory. Předseda Komory vydává na návrh tajemníka a po vyjádření předsedy kontrolní rady a kárné komise kancelářský řád, ve kterém lze nalézt podrobnější úpravu organizace kanceláře.

7.3.2 REGIONÁLNÍ STŘEDISKA KOMORY

Regionální střediska Komory jsou jejími pobočkami pro určité území. Byla vytvořena až v důsledku potřeby přiblížit jednotlivým advokátům kontakt s institucí profesní

⁵⁶ zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

samosprávy a informovat o její činnosti. Jednotlivá střediska zřizuje představenstvo usnesením, které také stanoví území, ve kterém středisko působí, jeho pravomoci i způsob financování. V čele stojí regionální představitel Komory, který je ze své činnosti odpovědný představenstvu. Představenstvo je také oprávněno zřídit stálý regionální úřad, který technicky podporuje regionálního představitele v jeho činnosti. Regionální středisko především reprezentuje Komoru v daném regionu při jednání s advokáty, státními a jinými orgány, zajišťuje informovanost advokátů a advokátních koncipientů a pomáhá při zajišťování právní pomoci osobám, které se nemohou domoci právních služeb advokátem. V současné době je na území České republiky osm regionálních středisek.

7.4 Hospodaření Komory

7.4.1 FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ

Finanční hospodaření se řídí rozpočtem Komory. Návrh rozpočtu vypracovává tajemník a předkládá jej k vyjádření předsedovi kontrolní rady a kárné komisi. Předseda Komory předkládá návrh a vyjádření představenstvu, a to zpravidla tak, aby představenstvo návrh projednalo na poslední schůzi předcházející rozpočtovému roku. Rozpočet tedy musí být schválen představenstvem, potřebné kvótum je nadpoloviční většina všech jeho členů. Schválený rozpočet je uveřejněn ve Věstníku.

Jedním z příjmů rozpočtu Komory jsou příspěvky advokátů na její činnost a odvody do sociálního fondu Komory (viz dále). Druhy příjmů jsou výslovně uvedeny v ustanovení §30 odst. 1 ZAdv. Výše příjmů plynoucích do rozpočtu Komory přímo souvisí s jednou z pravomocí sněmu, který může stanovit výši příspěvků a odvodů stavovským předpisem (§43 písm. d). Takovým předpisem je Usnesení sněmu Komory ze dne 8.11.1999 č. 4/1999 Věstníku, kterým se schvaluje výše a splatnost příspěvku na činnost Komory⁵⁷. Tento příspěvek činí pro advokáta, který vykonává advokátskou praxi 6.000,- ročně a za stanovených podmínek též pro tzv. usazeného evropského advokáta. Sociálnímu fondu Komory se práce věnuje podrobněji v samostatné kapitole.

⁵⁷ Příloha č. 1, stavovský předpis č. 8

7.4.2 HOSPODAŘENÍ S MAJETKEM KOMORY

V rámci obvyklého hospodaření přísluší pravomoc nakládat s majetkem Komory jejímu předsedovi. Předseda může svou pravomoc přenést na tajemníka, popř. na jiného zaměstnance Komory. K nakládání s majetkem Komory mimo rámec obvyklého hospodaření je oprávněno pouze představenstvo. Mezi rozhodnutí tohoto typu patří například uzavření smlouvy o půjčce, o úvěru, nakládání s nemovitým majetkem Komory, zatížení majetku Komory zástavním právem, nakládání s jiným majetkem Komory, jehož hodnota převyšuje 1.000.000,- Kč nebo nabytí či zcizení podílu v jiné právnické osobě. Jedná-li se o některý z těchto či podobných způsobů hospodaření s majetkem Komory, tedy o hospodaření mimo obvyklý rámec a hodnota transakce přesahuje částku 3.000.000,- Kč, je rozhodnutí činěno zpravidla na základě výsledků výběrového řízení.

Zvláštní pravidla jsou stanovena, jde-li o smlouvu uzavřenou mezi Komorou jako právnickou osobou a členem některého z jejích orgánů, případně osobami jim blízkými, pokud hodnota předmětu plnění převyšuje 10.000,- Kč. V takovém případě je třeba předchozí souhlas představenstva a obligatorně písemná forma smlouvy. Stejně tak není možné darovat nic z majetku Komory, pokud se nejedná o výjimky stanovené organizačním řádem⁵⁸. Těmi mohou být dary, které slouží k rozvoji tuzemské či zahraniční právní kultury, kolegiálních vztahů mezi advokáty, zvýšení prestiže a dobrého jména advokacie nebo humanitárním či jiným veřejně prospěšným účelům.

7.4.3 SOCIÁLNÍ FOND

ZAdv svěřuje sněmu Komory pravomoc zřídit sociální fond (dále jen „fond“) popř. i jiné fondy (§43 písm. c). Detailnější úpravu obsahuje Usnesení sněmu Komory ze dne 8.11.1999 č. 5/1999 Věstníku, o sociálním fondu Komory⁵⁹. Účelem zřízení sociálního fondu je zabezpečování sociálních, kulturních a dalších potřeb advokátů a advokátních koncipientů nebo pozůstalých po nich, stejně tak i zaměstnanců popř. bývalých zaměstnanců Komory. Majetek fondu tvoří jednak odvody advokátů stanovené usnesením sněmu (viz dále), výnosy

⁵⁸ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 46

⁵⁹ Příloha č. 1, stavovský předpis č. 9

z rekreačních pobytů v nemovitostech Komory, pokuty stanovené advokátům resp. advokátním koncipientům v kárném řízení. Dalším příjmem jsou splátky půjček, jakož i úroky či jiné přírůstky sociálního fondu a také peněžité dary poskytnuté Komore určené právě do tohoto fondu. Představenstvo může stanovit i další příjmy fondu.

Stejně jako jsou přesně stanoveny příjmy fondu, je určen též účel, na který je možno tyto prostředky použít. Majetek fondu je používán především na vybavení, opravy a rekonstrukce nemovitostí vlastněných Komorou, na financování výchovných, vzdělávacích a sportovních akcí pořádaných Komorou pro advokáty a v neposlední řadě také ke krytí ztrát v důsledku prominutí či snížení příspěvků na činnost Komory. Na základě písemné žádosti, popř. písemné smlouvy o půjčce, je možné použít finanční prostředky sociálního fondu též např. jako formu příspěvku na zvyšování odborné kvalifikace, na úhradu nákladů spojených s poskytováním bezplatných právních služeb, sociálních příspěvků, půjček a darů. Výše zmíněné usnesení sněmu Komory ve své zvláštní části upravuje jednotlivé formy příspěvků, půjček a darů a blíže stanoví podmínky pro jejich přiznání. O použití prostředků sociálního fondu rozhoduje představenstvo, které tuto pravomoc může přenést na předsedu Komory.

Předseda Komory má povinnost předložit každý rok představenstvu Zprávu o hospodaření s fondem za uplynulý rok a její významné body uveřejnit ve Věstníku. V usnesení je stanovena i maximální částka v Kč, kterou je možno použít z prostředků fondu k jednotlivým účelům v jednom kalendářním roce. Usnesením sněmu Komory ze dne 8.11.1999 č. 6/1999 Věstníku, kterým se schvaluje výše a splatnost odvodů advokátů do sociálního fondu Komory⁶⁰, byla stanovena výše odvodu za jeden kalendářní rok na částku 500,- Kč pro advokáty vykonávající advokátskou praxi a za určených podmínek též pro tzv. usazené evropské advokáty.

7.4.4 FOND PRO VZDĚLÁVÁNÍ ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ

Na základě zmocnění obsaženého v ustanovení §43 odst. 1 písm c) ZAdv, byl Usnesením sněmu č. 7/2005 Věstníku ze dne 21.10.2005, zřízen Fond České advokátní komory pro vzdělávání advokátních koncipientů⁶¹. Důvodem byl především stále vzrůstající

⁶⁰ Příloha č. 1, stavovský předpis č. 10

⁶¹ Příloha č. 1, stavovský předpis č. 25

počet zájemců o advokátskou profesi, advokátních koncipientů, a tedy potřeba detailněji upravit původ a účel finančních zdrojů směřujících na jejich vzdělávání.

Fond je tvořen v první řadě odvody advokátů, usazených evropských advokátů a obchodních společností, zřízených k výkonu advokacie. Výše odvodu tvoří 3.000,- Kč za jednoho zaměstnaného koncipienta za kalendářní rok, resp. poměrně dle délky pracovního poměru. Dalším zdrojem jsou splátky z půjček a vrácených příspěvků poskytnutých z fondu, peněžité dary poskytnuté Komoře a úroky či jiné přírůstky.

Prostředky fondu se evidují odděleně od ostatních prostředků Komory. O jejich použití rozhoduje představenstvo Komory, které může pověřit předsedu samostatným rozhodováním na základě představenstvem stanovených zásad. Ten také předkládá každý rok Zprávu o hospodaření fondu, která je zveřejňována též ve Věstníku Komory.

Hlavním účelem, za jakým jsou poskytovány prostředky fondu je financování výchovných a vzdělávacích akcí pořádaných Komorou pro advokátní koncipienty, dále pak příspěvky koncipientům spojené s jejich účastí na těchto akcích, půjčky na další vzdělávání koncipientů a v neposlední řadě financování odborných soutěží vyhlášených Komorou pro koncipienty a úhrada nákladů spojených s vydáváním odborných publikací Komorou, souvisejí-li se vzděláváním koncipientů.

Příspěvky jsou poskytovány zásadně jednorázově, bezúročně půjčky na základě smlouvy o půjčce do maximální výše 50.000,- Kč, doba splatnosti nesmí být delší než pět let, obojí pouze na základě písemné, odůvodněné žádosti koncipienta.

8 VZTAH KOMORY A ADVOKÁTNÍCH KONCIPIENTŮ

8.1 Historický exkurz

V souvislosti s tématem této diplomové práce by bylo možné zabývat se řadou dílčích otázek. Profesionální samospráva advokátů má u nás dlouhou tradici, což ukazuje historická část práce. Samospráva se vyvíjí, v průběhu času se objevují problémy obecné pro celou samosprávu, ale i otázky vyplývající ze zvláštností stavovské organizace samosprávy advokátů. Do první skupiny je jistě nutno zařadit otázky týkající se její závislosti na státu, tedy jak velkou či malou část samosprávných pravomocí jí stát svěřil. To je především odrazem společenské situace a zřízení ve státě, stejně jako vyspělosti demokratické tradice na našem území. Naopak otázky povinného členství či stavovských předpisů se týkají výhradně advokátní komory, popř. i jiných profesních komor u nás postupně vznikajících.

Dílčím tématem této diplomové práce je vztah Komory a advokátních koncipientů. Zajímavost tohoto tématu spočívá v tom, že Komora upravuje postavení advokátních koncipientů přesto, že se nejedná o její členy. Tato práce má za cíl ukázat v jakých směrech zasahuje Komora do profesního života advokátních koncipientů, a to z hlediska stavovských předpisů, které obecně profesní komory vydávají k úpravě záležitostí svých členů, kterými však advokátní koncipienti ve vztahu ke Komoře nejsou. Přesto ale existují stavovské předpisy Komory, které se na advokátní koncipienty vztahují. Dále se práce zabývá tím, zda se jedná o úpravu zcela legální a zda skutečně ke každému dílčímu zásahu Komory do života koncipienta existuje zákonné zmocnění.

S touto problematikou úzce souvisí téma advokátních zkoušek, po jejichž úspěšném absolvování a složení přísahy se z koncipienta stává advokát, který je zapsán do seznamu advokátů a tím se stává členem Komory. Od okamžiku zápisu a v souladu s principem povinného členství začne Komora do jeho života zasahovat mnohem více.

Postavení advokátních koncipientů vůči samosprávné instituci, Komoře, je mnohem problematičtější než se může na první pohled zdát. Nejedná se ani o advokáty vázané povinným členstvím, ani o osoby stojící zcela mimo dosah pravomocí Komory. Co se tedy skrývá za označením „advokátní koncipient“?

„Advokátním koncipientem je ten, kdo je zapsán v seznamu advokátních koncipientů vedeném Komorou.“ Takto vymezuje advokátní koncipienty ZAdv (§36), stejně jako předchozí zákon z roku 1990⁶². Již v úplných počátcích advokacie se v advokátních řádech objevují osoby, které se připravují na výkon advokátské profese jakožto zaměstnanci advokáta. Nehledě na to, jak se v té které době nazývali a jak podrobně bylo jejich postavení zákonem upraveno, zmínku o nich pokaždé nalezneme. V císařském nařízení z roku 1849, kterým byl schválen provizorní advokátní řád, se hovořilo o tzv. kandidátech, a to pouze v souvislosti s tím, že advokátní zkouška má prověřit znalosti kandidátů. V roce 1868⁶³ k žádnému výraznému zpřesnění nedošlo, nově se kandidáti objevili v ustanovení o jejich přísaze a zápisu do seznamu advokátů po úspěšném absolvování advokátní zkoušky a též v souvislosti se substitučním oprávnění advokáta. V disciplinárním statutu z roku 1872⁶⁴ se vůbec poprvé objevila zmínka o seznamu kandidátů advokacie, který sice nebyl nikde přímo upraven, ale implicitně lze jeho existenci dovodit. Podmínky pro zápis do tohoto seznamu nalezneme v elementární formě v zákoně z roku 1922⁶⁵. Až do roku 1948 nebyl nikde pojem kandidátů advokacie vymezen, v advokátním řádu z tohoto roku⁶⁶ se však objevily dva speciální paragrafy s názvem „advokátní koncipienti“. Nový byl tedy jak název, tak vymezení advokátního koncipienta jako „zaměstnanec krajského sdružení, které je přiděluje k výkonu právní praxe jednotlivým advokátům“. Byly stanoveny též podmínky, které musel koncipient splnit: československé státní občanství, státní spolehlivost, oddanost lidově demokratickému zřízení a odborná způsobilost (ta byla podrobněji upravena v nařízení ministra spravedlnosti z roku 1949⁶⁷). Jde o podmínky zcela odlišné od dnešní úpravy předpokladů pro výkon advokátského povolání, stejně jako od úpravy prvorepublikové. Podmínkami pro zápis do seznamu kandidátů advokacie podle zákona z roku 1922⁶⁵ byly: československá státní příslušnost, doktorát práv a složení advokátní zkoušky. Velmi obdobně jsou podmínky stanoveny i v ZAdv, kde jsou vzhledem k pokročilejšímu stupni společenského i právního vývoje dále rozvinuty a konkretizovány. Naproti tomu v období let 1948-1989 se mezi podmínkami objevovaly pojmy jako „oddanost lidově-demokratickému“ a poté „socialistickému zřízení“, nesouvisející se samotným výkonem advokacie. Na tomto příkladě

⁶² viz Poznámka pod čarou pořadové č. 19

⁶³ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 18

⁶⁴ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 20

⁶⁵ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 22

⁶⁶ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 25

⁶⁷ nařízení ministerstva spravedlnosti č. 74/1949 Sb., kterým se provádějí některá ustanovení zákona o advokacii

je dobře vidět, jak se v závislosti na společenské a politické situaci měnil přístup státu k advokacii a tedy i profesní samosprávě.

Ve formě zákona byly v roce 1948 stanoveny případy, kdy advokátní koncipient nemůže zastupovat advokáta. V současné právní úpravě nejsou otázky substituce advokáta koncipientem vždy bez výjimky upraveny ve formě zákona. ZAdv obecně stanoví tuto možnost, stejně jako soudní řády⁶⁸, ale např. úprava substituce v občanském soudním řízení je doplněna ustanoveními stavovských předpisů Komory⁶⁹.

Označení advokátní koncipient se zachovalo až do roku 1963. V advokátním řádu z roku 1951⁷⁰ se mezi podmínky pro toho, kdo se chtěl stát koncipientem, dostala občanská bezúhonnost a požadavek odborné způsobilosti byl nahrazen jasnějším pojmem právnického vzdělání. Vymezení kandidátů či koncipientů bylo doplněno ustanovením o zaměstnaneckém poměru a substitučním oprávnění ve vztahu k advokátovi. V závislosti na momentálním označení základních stavebních jednotek profesní samosprávy, byla zaměstnavatelem krajská sdružení advokátů, advokátní poradny a v roce 1963 opět obnovená krajská sdružení advokátů. Lze tedy konstatovat, že faktický vztah koncipienta a advokátní komory již od počátku jejich existence nebyl přímo definován a šlo v podstatě o vztah zprostředkovaný skrze pracovní poměr u advokáta, člena advokátní komory.

Období po roce 1948 bylo charakterizováno přeměnou tehdejšího Československa na stát lidově-demokratický. Působení ideologie sovětské moci se promítalo do všech sfér lidského života. Komunistická strana byla v rámci Národní fronty jedinou politickou stranou, měla vedoucí postavení v politickém i společenském životě. Přírozeně také měla hlavní úlohu při přípravě nové ústavy. Vůdčím principem byl přechod od lidově-demokratického k vyspělejšímu socialistickému zřízení. Po vydání tzv. socialistické ústavy v roce 1960 byl v roce 1963 přijat také nový zákon o advokacii⁷¹. Tři paragrafy označené jako „Právní poměry advokátních čekatelů“ ponechaly pro tyto osoby prakticky stejné podmínky jako předchozí zákony, s výjimkou, že vyžadovaly oddanost novému socialistickému zřízení namísto lidově demokratickému a stejně tak občanství již nebylo definováno jako

⁶⁸ zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád; zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád); zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

⁶⁹ Příloha č. 1, stavovský předpis č. 5

⁷⁰ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 27

⁷¹ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 29

československé, ale důrazně označeno jako občanství Československé socialistické republiky. Zmínka o možnosti substituce advokáta byla zachována.

Poslední předrevoluční úpravou advokacie byl zákon z roku 1975⁷². Šlo vlastně o první úpravu advokacie, která neplatila současně na území Slovenska vzhledem k vytvoření federace roku 1968. Tento zákon byl přijat Českou národní radou, která neměla pro území Slovenska žádné pravomoci. Přesto však nedošlo k žádným výrazným změnám. Opět se vrátil název „advokátní koncipient“, zůstal zachován jeho pracovněprávní poměr ke krajskému sdružení advokátů i možnost substituce, nově byl vymezen výkon jeho praxe v advokátních poradnách, které byly ponechány jako pracovní kolektivy. Poprvé se výslovně objevil požadavek plné způsobilosti k právním úkonům a také odkaz na ustanovení o právech a povinnostech advokátů, odpovědnosti za škodu a odměňování, která byla použitelné i pro koncipienty.

8.2 Porevoluční úprava postavení advokátních koncipientů v zákonech

První zákon o advokacii po revolučních událostech v listopadu 1989 a následujících měsících velkých společenských změn naší země byl zákon ČNR č. 128/1990 Sb., o advokacii. Tento zákon již obsahoval samostatnou část třetí nazvanou „Advokátní koncipienti a další pracovníci“. Jak bylo naznačeno v předchozím pojednání, byla zde poprvé uvedena věta, kterou lze považovat za jednu z možných definic advokátních koncipientů, tedy: „Advokátním koncipientem je ten, kdo je zapsán v seznamu advokátních koncipientů vedeném Komorou.“ (§29) Mimo jiné tedy potvrdil existenci seznamu advokátních koncipientů a jeho vedení Komorou.

Podmínky zapsání koncipienta do tohoto seznamu byly: plná způsobilost k právním úkonům, vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice, bezúhonnost a pracovní poměr u advokáta (§30). Lhůta Komory pro zápis činila dva měsíce. Vyškrtnutí se seznamu advokátních koncipientů postihlo každého, kdo skončil pracovní poměr u advokáta, to byl také koncipient povinen Komoře sám oznámit (§32). Další důvody byly potom uvedeny shodně pro koncipienty i advokáty, šlo o

⁷² viz Poznámka pod čarou pořadové č. 31

důvody osobního rázu, popř. kárná opatření jim uložená nebo spáchání trestného činu. Podobně byly vymezeny důvody pro pozastavení výkonu praxe koncipienta (§32 odst. 2 ve spojení s §6 a §7). Na druhou stranu byla ale koncipientům, shodně s právy advokátů, dána možnost domáhat se ochrany proti vyškrtnutí ze seznamu u soudu (§32 odst. 2 ve spojení s §8).

Co se týče možnosti advokáta dát se zastoupit v rámci zmocnění od klienta jinou osobou, konkrétně advokátním koncipientem, byla zde tato možnost přímo uvedena, podmínkou byl ovšem souhlas klienta (§12). Tato podmínka je výrazem povinnosti advokáta postupovat vždy v souladu se zájmy klienta a zejména s požadavkem na osobní poskytnutí právní pomoci přímo zvoleným advokátem. Základní princip tvořila dále i povinnost mlčenlivosti advokáta o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s výkonem advokacie. Tato povinnost se vztahovala i na koncipienty, jakožto zaměstnance advokáta (§19 odst. 4).

Bezmála o třetinu delší je ZAdv. Větší rozsah se dotkl i ustanovení o advokátních koncipientech. Systematické zařazení ve třetí části zůstalo až do evropské novely zákona⁷³, stranou však byli ponecháni další pracovníci advokáta a její název je „Advokátní koncipient“. Definice zůstala v nezměněné podobě, podmínky pro zápis do seznamu koncipientů byly zpřesněny, změny nebyly nutné u požadavku plné způsobilosti k právním úkonům a bezúhonnosti. Co se týče vysokoškolského právnického vzdělání, je zcela logicky po rozdělení na Českou republiku a Slovenskou republiku požadováno v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole v České republice, novela z roku 2002⁷³ přidala možnost získat právní vzdělání na vysoké škole v zahraničí, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, popř. je-li toto vzdělání uznáno podle zvláštních předpisů.

Dalším požadavkem, který je nově zařazen přímo v ustanoveních o koncipientech je, aby osobě žádající o zápis do seznamu koncipientů nebylo v minulosti uloženo kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu. Odkaz na ustanovení paragrafů o právech a povinnostech advokátů, o vyškrtnutí ze seznamu advokátů a pozastavení výkonu právní praxe zůstal. Nově se ale objevuje ustanovení upravující časové účinky uložení kárného opatření vyškrtnutí ze seznamu, žádosti o vyškrtnutí ze seznamu a zápisu do seznamu advokátů, stejně jako

⁷³ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 35

pozastavení výkonu právní praxe v případě podání žádosti a v případech stanovených v zákoně. Pracovní poměr k advokátovi je vyžadován i nadále s tím rozdílem, že až do novely z roku 2006⁷⁴ byl přímo vyloučen pracovní poměr vedlejší a v roli zaměstnavatele mohl figurovat jak jednotlivý advokát vykonávající praxi sám či ve sdružení, tak i veřejná obchodní společnost. Novela ZAdv z roku 2006 však zavedla novinku v podobě dalších právních forem společností, v nichž mohou advokáti svou praxi vykonávat. Těmito jsou komanditní společnost a společnost s ručením omezeným, pokud předmětem jejich činnosti je pouze výkon advokacie a jejich společníky jsou pouze advokáti. Navíc je možný též výkon advokacie v pracovním poměru. Koncipient potom musí být k advokátovi či společnosti v pracovním poměru sjednaném na stanovenou týdenní pracovní dobu. V praxi se jedná o klasickou čtyřiceti hodinovou pracovní dobu s výjimkami pro zvláštní druhy profesí.

Na koncipienty jsou přímo použitelná ustanovení čtyř paragrafů týkajících se etických zásad výkonu advokacie. Prosazovat oprávněné zájmy klienta včetně čestného a svědomitého jednání (§16), nesnižovat svým chováním důstojnost advokátního stavu, dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů (§17), zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb (§21) a v neposlední řadě včas oznámit údaje o sídle advokáta a skutečnosti, které by potenciálně mohly být důvodem pozastavení činnosti či vyškrtnutí ze seznamu (§29).

Zpřesněn je i proces zápisu koncipienta do seznamu advokátních koncipientů Komory. Koncipient musí podat na Komoru písemnou žádost a uvést v ní den, ke kterému chce být zapsán do seznamu. Takovým dnem bude nejčastěji den nástupu do zaměstnání u advokáta. Novela výslovně upravila, že tento den nesmí předcházet dni vzniku pracovního poměru. Pokud ale koncipient ve své žádosti neuvede žádné datum, zapíše jej Komora ve lhůtě maximálně dvou měsíců od jejího podání, nejdříve však ke dni doručení žádosti na Komoru⁷⁵. Záznam o zápisu je Komora povinna v seznamu koncipientů učinit bezodkladně, nejpozději do jednoho týdne od zápisu. Lze se tedy ztotožnit s názorem, že jde o zápis čistě deklaratorní⁷⁶? Konstitutivní by byl v případě, kdyby se zápisem do seznamu měnilo určitým způsobem právní postavení koncipienta. Ale v jakém okamžiku se vlastně osoba stane koncipientem? Představíme-li si modelový příklad studenta magisterského studia právnické

⁷⁴ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 45

⁷⁵ Stanovisko představenstva Komory ze dne 14.3.2000

⁷⁶ Koudelka, Z.: Normotvorba advokátní komory, Bulletin advokacie, 2/1995, str. 7 a n.

fakulty v České republice, který ukončil studium na vysoké škole v oboru práva, jeho způsobilost k právním úkonům nebyla nikdy omezena, nikdy nebyl trestán ani nebyl nikdy předtím v seznamu advokátních koncipientů a počínaje dnešním dnem je zaměstnán v advokátní kanceláři jako advokátní koncipient. Předpokládejme tedy, že splnil všechny podmínky vyžadované ustanovením §37 odst. 1 ZAdv. Zapsán v seznamu advokátních koncipientů ještě není a o zápis doposud nepožádal. Pokud by tedy zápis do zmíněného seznamu byl skutečně jenom deklaratorní, bylo by možné dovodit, že koncipientem se student stává splněním podmínek v ustanovení §37 odst. 1 ZAdv? To jsou ovšem podmínky pro zápis dané osoby do seznamu. Jasnou odpověď o povaze onoho zápisu do seznamu v zákoně nenajdeme. Co tam ale najít lze, je definice advokátního koncipienta, a tím je osoba zapsaná v seznamu a splňující předepsané podmínky. Pokud by se jednalo o zápis deklaratorní, který okamžik by byl tím zlomovým, kdy se z dané osoby stane koncipient, když by to nebyl okamžik zápisu do seznamu? Podle obecné definice konstitutivního zápisu uvedené výše, se charakter zápisu advokátního koncipienta do seznamu jeví spíše jako konstitutivní. Práva a povinnosti koncipientů vyplývající pro ně jednak z předpisů o advokacii, jednak ze stanovských předpisů Komory, znamenají významnou změnu jejich právního postavení. Postavení advokátního koncipienta je odlišné od postavení osoby, která ukončila vysokoškolské právnické vzdělání a chystá se na koncipientskou praxi. Navíc samotný ZAdv hovoří o koncipientech až od okamžiku jejich zápisu do seznamu advokátních koncipientů. Vznik tohoto statutu tedy nelze odvíjet od žádných jiných momentů jako je ukončení právnického studia či nastoupení do pracovního poměru u advokáta. Stejný názor týkající se povahy zápisu, tedy, že jde o zápis konstitutivní, zaujalo i představenstvo Komory. „Vzhledem k tomu se žadatel stává advokátním koncipientem se všemi právy a povinnostmi z toho vyplývajícími až dnem zápisu do seznamu advokátních koncipientů a nikoliv již dnem, kdy byla uzavřena s advokátem nebo se společností podle § 15 zákona pracovní smlouva, popřípadě dnem, kdy na základě této pracovní smlouvy vznikl pracovní poměr.“⁷⁷

Kromě ZAdv se na advokátní koncipienty vztahují též další právní předpisy o advokacii. Těmi jsou advokátní kárný řád⁷⁸ a advokátní zkušební řád⁷⁹.

⁷⁷ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 75

⁷⁸ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 52

⁷⁹ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 53

8.3 Úprava ve stavovských předpisech Komory

Tzv. stavovský předpis je zvláštním druhem pramenu práva, který má povahu právního předpisu a je obecně závazný pro členy vydávajícího subjektu. Důležitým charakteristickým znakem stavovských předpisů Komory je jejich závaznost pro její členy a vzhledem k institutu povinného členství jde o závaznost obecnou. Jsou též vynutitelné a v případě jejich nedodržování nastupuje kárná odpovědnost vůči Komoře. Přesto, že i ostatní organizace profesní samosprávy, které u nás existují, vydávají své vlastní předpisy upravující vnitřní vztahy mezi jejími členy i vztahy mezi těmito členy a samotnou organizací, ne vždy je existence těchto předpisů v zákonech výslovně upravena a nikde jinde se nenazývají stavovskými, přestože se v mnoha případech o stavovské organizace jedná. Výslovné označení „stavovský předpis“ se objevuje pouze v ZAdv, zmínku ale najdeme i v exekučním řádu⁸⁰. Předpisy stejného charakteru se například v zákoně o auditorech⁸¹, označují jako „profesní předpisy“. Výstižné je rozdělení stavovských předpisů provedené Zdeňkem Koudelkou⁸². Ten rozděluje stavovské předpisy do tří hlavních skupin:

- I. stavovské předpisy neukládající povinnosti, tedy buď organizačního charakteru či přiznávající nějaká práva ze sféry samosprávných pravomocí Komory
- II. stavovské předpisy ukládající povinnosti pouze členům Komory
- III. stavovské předpisy ukládající povinnost i jiným osobám

Co se týče první skupiny, zde žádný problém nenastává. Přestože profesní samospráva nemá přímý ústavní základ, z úvodního prohlášení Listiny základních práv a svobod⁸³, kde se vyjadřuje vůle pokračovat v „...samosprávných tradicích našich národů...“ lze usuzovat, že touto samosprávou nebyla míněna jen samospráva územní, která je v Ústavě⁸⁴ upravena. Úprava vnitřních záležitostí samosprávné instituce je nesporná. Jde-li o práva, která Komora

⁸⁰ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 5

⁸¹ zákon č. 254/2000 Sb., o auditorech

⁸² Koudelka, Z.: Profesní samospráva, Právní rádce, 11/2003, s. 44 a n.

⁸³ usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, jako součásti ústavního pořádku České republiky

⁸⁴ zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

svým členům přiznává nad zákonnou úpravu, jde vlastně o její vnitřní sebeomezení, a tedy ojev zcela legální.

U druhé skupiny stavovských předpisů je třeba, aby k vydání takového předpisu existovalo zákonné zmocnění, i když nemusí být vždy zcela konkrétní. Důležité je, aby bylo zachováno ústavní pravidlo článku 4 Listiny, tedy že „povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod“.

Třetí skupina je nejvíce komplikovaná, ale z hlediska advokátních koncipientů nejdůležitější. Advokátní koncipienti jsou osoby, které nejsou členy Komory, ale přesto je jejich postavení určitým způsobem stavovskými předpisy regulováno. Takové předpisy by měly ukládat pouze povinnosti, ke kterým existuje přímé a konkrétní zákonné zmocnění. Samosprávná pravomoc Komory je omezena pouze na úpravu vlastních záležitostí a záležitostí jejich členů. V případě, že by Komora upravovala postavení těchto osob, které ještě nejsou jejími členy, vybočovala by z mezí sebeomezení státní moci a osobovala si část pravomocí státní moci. Proto je třeba legalitu každého takového stavovského předpisu posuzovat z tohoto hlediska.

Vraťme se ale nyní k samotným předpisům, které v současnosti upravují postavení koncipientů. Prakticky všechny aktuálně platné stavovské předpisy se v určitých ohledech vztahují na koncipienty. Ke své práci přikládám seznam platných stavovských předpisů Komory a v následujících větách se budu odkazovat na jejich pořadová čísla⁸⁵.

- 1. etický kodex** je jedním z předpisů vydaných Komorou na základě přímého zmocnění v ZAdv (§17). Přestože jde prioritně o předpis vztahující se na advokáty zapsané v seznamu advokátů, obsahuje též ustanovení, která se týkají i advokátních koncipientů zapsaných v seznamu advokátních koncipientů. Kromě toho obsahuje též zvláštní ustanovení článku 15, ve kterém jsou specifikovány povinnosti advokátů vůči advokátním koncipientům. Mezi ně patří mj. povinnost advokáta umožnit koncipientovi vykonávat účelnou právní praxi, dohlížet na něj a vést jej, aby získal potřebné znalosti a zkušenosti, také mu posléze vydat potvrzení o délce jeho koncipientské praxe. Není přípustné, aby koncipient poskytoval právní služby na vlastní účet či aby advokát byl finančně závislý na koncipientovi.

⁸⁵ Příloha č. 1

2. **usnesení o uznávání jiné právní praxe jako praxe advokátního koncipienta** stanoví, jak již vyplývá z názvu, jaké právní praxe Komora uznává namísto povinné tříleté praxe advokátního koncipienta a dalších druhů možné praxe stanovených ZAdv. Jde o provedení ustanovení §6 odst. 2 a 3 ZAdv.
3. **usnesení o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů** je ve vztahu k výchovným akcím pořádanými Komorou pro koncipienty problematickým stavovským předpisem. Jde především o ustanovení článku 12 odst. 2, který stanoví: „*Řádná účast koncipienta na povinných akcích uvedených v odstavci 1 je součástí právní praxe, jakožto jedné z podmínek, které musí být splněny k tomu, aby koncipientovi bylo Komorou umožněno složení advokátní zkoušky.*“ Jde o podmínku přístupu k advokátní zkoušce, pro kterou nenalezneme podklad ani v ZAdv, ani v advokátním zkušebním řádu⁸⁶. Ustanovení §53 odst. 1 písm. h) ZAdv stanoví, že je možné určit stavovskými předpisy též podrobnosti o právech a povinnostech advokátních koncipientů stanovených zvláštním právním předpisem, pokud souvisejí s výkonem advokacie. Nicméně potom postrádáme takový zvláštní právní předpis, tedy podklad, na základě kterého by bylo možné tento předpis vydat. Stejný názor na problematičnost tohoto ustanovení má i Zdeněk Koudelka, který dokonce tvrdí, že v případě, že by se koncipient při nesplnění této podmínky a po odmítnutí jeho možnosti vykonat advokátní zkoušku při současném splnění všech ostatních podmínek, obrátil na soud, byl by se svou žalobou proti Komoře úspěšný⁸⁷. Na tomto případě je dobře vidět, že koncipientova práva a především povinnosti se zápisem do seznamu koncipientů výrazně mění.
4. **advokátní smírčí řád** upravuje postup smírčího řízení, jednak mezi advokáty navzájem, jednak v případech, kdy na druhé straně stojí osoba, která není advokátem popř. jde o spor mezi advokáty nesouvisející s výkonem advokacie. Všechna ustanovení jsou použitelná též na spory advokátních koncipientů navzájem a vůči advokátům.

⁸⁶ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 53

⁸⁷ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 82

5. pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta doplňují ustanovení soudních řádů⁸⁸ a správního řádu⁸⁹ o možnosti advokáta nechat se před soudem či jiným orgánem zastoupit advokátním koncipientem či jiným zaměstnancem advokáta. Je zde stanovena délka výkonu praxe, po jejímž uplynutí může koncipient advokáta zastoupit, a to rozdílně pro občanské a trestní řízení, řízení před správním a Ústavním soudem⁹⁰ i správními orgány. Důvodem je určitá úroveň zkušeností a znalostí, které by koncipient měl při soudním jednání mít a které získává postupně v průběhu koncipientské praxe. Současně jsou tím chráněny i zájmy klienta. Výslovně jsou uvedeny případy, kdy koncipient zastoupit advokáta nemůže. Tato pravidla se sice v některých bodech shodují s ustanovením soudních řádů, v některých částech jdou ale nad rámec zákonné úpravy. To je jedním z důvodů, proč soud námitky související se zastoupením účastníka před soudem, které se odvolávají na tento stavovský předpis, zamítá s odkazem na charakter stavovského předpisu. Při porušení tohoto předpisu může nastoupit pouze kárná odpovědnost advokáta resp. koncipienta.

6. usnesení o fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů je jedním z posledních stavovských předpisů⁹¹. Bylo přijato usnesením sněmu na základě zmocnění v ustanovení §43 c) ZAdv. Jeho vydání bylo reakcí Komory na stále se zvyšující zájem o advokacii a tím vzrůstající počet advokátních koncipientů. Komora byla nucena upravit přehledně otázku finančních prostředků směřujících na vzdělávání koncipientů a jejich spravování odděleně od ostatních prostředků. Byl založen Fond Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů, který je tvořen odvody advokátů a dalších subjektů poskytujících právní služby podle ZAdv., splátkami z poskytnutých půjček, peněžitými dary poskytovanými Komoře, úroky a jinými přírůstky. Prostředky Fondu lze použít především na financování výchovných a vzdělávacích akcí pořádaných Komorou pro advokátní koncipienty, dále na příspěvky koncipientům na úhradu nákladů spojených s jejich účastí na těchto akcích a půjčky poskytované koncipientům na jejich další vzdělávání. Financování odborných soutěží a vydávání odborných publikací souvisejících se vzděláváním advokátních koncipientů je další

⁸⁸ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 68

⁸⁹ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 38

⁹⁰ zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

⁹¹ Příloha č. 1, stavovský předpis č. 25

možností využití prostředků Fondu. Rozhodování v otázkách uvolnění těchto finančních prostředků je svěřeno představenstvu Komory, které je však může svěřit do pravomoci předsedy Komory.

Další stavovské předpisy není nutno podrobněji rozebírat v souvislosti s advokátními koncipienty, i když některé z nich se jich týkají přímo např. ustanovení o průkazu advokátního koncipienta (č.14), ustanovení o stanovení poplatku za advokátní zkoušku (č.17) či ustanovení o poplatku za vydání osvědčení o zápisu do seznamu advokátů (č.26), nepřímo pak i další.

9 KÁRNÁ PRAVOMOC KOMORY VŮČI ADVOKÁTNÍM KONCIPIENTŮM

Česká advokátní komora má stejně jako ostatní samosprávné organizace vedle pravomoci vydávat předpisy též pravomoc si dodržování těchto předpisů vynutit. Má-li Komora svěřenou pravomoc vydávat předpisy závazné pro její členy, stavovské předpisy, a to již jakéhokoliv druhu z výše uvedených třech kategorií, musí mít také pravomoc si vynutit jejich dodržování. Přesto, že nemá vlastní donucovací aparát srovnatelný s aparátem státním, určitou kárnou pravomoc vůči svým členům má. Otázkou ovšem zůstává závaznost těchto kárných opatření pro advokátní koncipienty, kteří nejsou členy Komory. Nutno zdůraznit, že i přesto, že v ZAdv nejsou výslovně advokátní koncipienti považováni za členy Komory, jejich postavení, práva a povinnosti zákon upravuje.

Postavení advokátních koncipientů je specifické a je dáno povahou celého institutu jako osoby, která se připravuje na výkon advokacie i na členství v advokátní komoře. Má-li být advokátní komora zárukou dobré úrovně výkonu advokacie na našem území, je nutné, aby si osoby připravující se na výkon této profese osvojili zásady, na kterých advokacie stojí již v době své koncipientské praxe. Důvodem, proč je Komorou požadována koncipientská praxe určité délky není jen získání praktických zkušeností v oblasti aplikace práva a vytvoření vazby mezi nimi a teoretickými vědomostmi nabytými ve škole, ale též osvojení základních principů výkonu advokacie, především etické zásady. Má-li být tedy koncipient náležitě připraven k řádnému výkonu advokacie, je třeba, aby existovala možnost jeho postihu, pokud je jeho chování v rozporu s těmito zásadami, a to i přesto, že dle ZAdv není členem Komory. Nutno však dodat, že v současné době je kárná pravomoc Komory vůči advokátním koncipientům upravena ve formě zákona a dílčí úpravy ve stavovských předpisech jsou založeny na zákonném zmocnění. Nenastává zde tedy výše uvedený problém s legalitou těchto ustanovení. Svěření úpravy těchto otázek zákonné formě je pokračováním historické tradice i výrazem její důležitosti.

Prvním projevem disciplinární pravomoci advokátní komory ve vztahu k jejím členům byl disciplinární statut z roku 1872⁹². V sídle každé advokátní komory byla pro obvod její

⁹² viz Poznámka pod čarou pořadové č. 20

působnosti zřízena disciplinární rada. Do té doby vykonávali tuto pravomoc společně vrchní zemský soud a nejvyšší soud. Disciplinární statut byl prvním a zároveň posledním samostatným předpisem upravujícím tuto oblast. Později již byla upravena kárná pravomoc přímo v advokátních řádech. Již od počátku se ale disciplinární pravomoc advokátní komory vztahovala i na tehdejší kandidáty advokacie. Zákonem z roku 1936⁹³ byly provedeny změny v počtu členů disciplinární rady v souvislosti se vzrůstajícím počtem advokátů.

K úplnému zrušení disciplinárního statutu došlo v roce 1948, kdy se součástí advokátního řádu⁹⁴ stala ustanovení nazvaná souhrnně „Kárné právo a řízení.“ Vedoucí zásadou se stala subsidiarita ustanovení o kárném řízení se soudci. O vztahu k advokátním koncipientům však v těchto ustanoveních zmínku nenalezneme. Úprava kárné pravomoci advokátní komory jako jedné části advokátního řádu se zachovala až do současnosti. Odkaz na kárná ustanovení pro soudce mizí již v roce 1951. Stále ale chybí vymezení vztahu kárné pravomoci advokátní komory k advokátním koncipientům.

ZAdv upravil celou problematiku velmi přehledně a jasně. Hlava čtvrtá, Druhé části „Kárná odpovědnost a kárné řízení“ hned ve svém prvním paragrafu jasně určuje, koho se týkají. Subjekty kárné pravomoci Komory jsou tedy nejen advokáti, ale též advokátní koncipienti. Jasně vymezení subjektů, na které se vztahuje kárná pravomoc Komory je velmi potřebné. V případě kárného provinění koncipienta je možné jej na základě přímého zákonného ustanovení potrestat, aniž by docházelo k interpretačním problémům či váhavému a opatrnému postupu spojenému s rozsáhlým studiem právních předpisů ve snaze najít jakékoliv ustanovení, které by bylo možno, alespoň s použitím extenzivního výkladu ve spojení s jinými paragrafy, aplikovat. Kárná opatření, které je možné uložit koncipientovi, se ale liší od těch pro advokáty. Zcela pochopitelně jsou opatření pro advokáty přísnější. Koncipienta nelze postihnout zákazem výkonu advokacie a také peněžitá pokuta je v jeho případě pětinašobně nižší než u advokáta, může činit maximálně dvacetinásobek minimální měsíční mzdy. Peněžitá částka stanovena flexibilněji, tedy násobkem minimální měsíční mzdy, zatímco dříve byla určena pevnou částkou. Kárnými opatřeními pro advokátní koncipienty tedy dle ustanovení §32 odst. 4 zákona o advokacii mohou být napomenutí, veřejné napomenutí, peněžitá pokuta a vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů. Na

⁹³ zákon č. 144/1936 Sb. z. a n., kterým se mění a doplňují některá ustanovení o advokátech

⁹⁴ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 25

základě ustanovení §35e ZAdv byl vydán advokátní kárný řád⁹⁵, který upravil další podrobnosti.

Nově se též objevuje odkaz na použití trestního řádu⁹⁶ jako subsidiárního pramene práva v případě, že úpravu konkrétní otázky nenalezneme ani v ZAdv ani v advokátním kárném řádu. Ani advokátní kárný řád neponechává žádné pochybnosti o jeho působnosti na advokátní koncipienty a hned v prvním paragrafu je jako účastníky kárného řízení výslovně uvádí.

Novelou ZAdv z roku 2006⁹⁷ byl zaveden institut kárného příkazu, který je použitelný též v kárném řízení s advokátním koncipientem.

9.1 Kárná rozhodnutí Komory týkající se advokátních koncipientů

Z hlediska formálního jsou kárná rozhodnutí Komory zveřejňována ve Sbírce kárných rozhodnutí, jejíž redakce je zajišťována oddělením pro věci kárné podle pokynů předsedy kárné komise (čl. 39 odst. 3 organizačního řádu⁹⁸). Jak je uvedeno v předchozí kapitole, možnosti Komory kárně postihovat advokátní koncipienty neměly až do vydání ZAdv v roce 1996 jasný zákonný podklad. To je i jedním z důvodů, proč první kárné rozhodnutí týkající se advokátního koncipienta nacházíme až v roce 1997. Celkově lze říci, že objem kárných rozhodnutí ve vztahu k advokátním koncipientům zdaleka nedosahuje množství rozhodnutí vztahujících se na samotné advokáty. V následujících odstavcích jsou zmíněna ta nejzajímavější. Tři z nich se týkají vlastní činnosti advokátního koncipienta, dvě jeho fungování před soudem, tedy v souvislosti s advokátem, u kterého působí.

Rozhodnutí z ledna roku 1999 (sp.zn. K 139/97) řeší otázku souběžného působení v advokátní kanceláři na pozici advokátního koncipienta a vykonávání další živnostenské činnosti, což je případ, který se může v praxi poměrně často vyskytnout. ZAdv neobsahuje žádný výslovný zákaz jiného podnikání při současném výkonu advokacie, už vůbec tedy žádné ustanovení, které by dopadalo na koncipienty. To ovšem pokud jde o výslovnou úpravu. Je ale jasné, že ZAdv, stejně jako většina jiných zákonů, nemůže upravit všechny

⁹⁵ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 52

⁹⁶ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁹⁷ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 35

⁹⁸ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 46

případy, které se mohou v praxi vyskytnout. K podrobnější úpravě slouží většinou prováděcí předpisy. Ve zmíněném případě Komora využila možnost upravit tuto oblast stavovským předpisem, etickým kodexem⁹⁹. Jeho článek 5 hovoří jasně: „Aktivní účast advokáta na podnikání, jehož předmět zahrnuje činnosti, spadající pod pojem poskytování právních služeb, nesmí být v rozporu s těmito Pravidly.“ Protože ustanovení etického kodexu jsou pro advokátní koncipienty použitelná, mohou-li se jich týkat, nenastává zde aplikační problém.

V daném případě se jednalo o advokátního koncipienta, který kromě své koncipientské praxe sepsal v rámci svého živnostenského oprávnění smlouvu o zprostředkování, ve které figuroval na straně zprostředkovatele. O několik měsíců později nabídl kárně obviněný koncipient jiné osobě založení společnosti na vymáhání dluhů, s tím, že on zajistí právní servis a odbornou stránku této společnosti. Nešlo o pouhé teoretické snahy všechny zmíněné činnosti učinit, ale o skutečný výkon jiné činnosti, jejíž předmět podle popsání zcela jistě souvisel s poskytováním právních služeb. Svým chováním tedy koncipient porušil zmíněný článek etického kodexu a mimoto též ustanovení ZAdv, ve kterém je uveden hlavní účel koncipientské praxe, totiž osvojování zkušeností potřebných k výkonu advokacie pod vedením a dohledem advokáta.

Někdo by možná mohl namítat, že jakoukoliv činností právní povahy může koncipient získat zkušenosti pro své následné působení. Nicméně, pokud na celou věc pohlédneme z opačné strany, dospějeme k závěru, že jak advokát, u kterého svou praxi vykonává, tak i Komora jako zastřešující organizace poskytují koncipientovi své znalosti a zkušenosti a je proto přinejmenším nevhodné, aby koncipient vykonával současně jinou činnost. V daném případě uznal i sám koncipient v kárném řízení, že jeho jednání bylo nesprávné a pozastavil své živnosti, proto ani výše pokuty, která mu byla uložena, nebyla vysoká.

Dalším kárným rozhodnutím, jehož subjektem je přímo advokátní koncipient, je rozhodnutí z února 2002 (sp.zn. K 94/01). Týká se věci velmi obdobné. Zde nešlo o současné provozování živnostenské činnosti, ale o vystupování v pozici obecného zmocněnce na základě plné moci, ovšem nad rámec koncipientské praxe. Tudíž i v tomto případě se jednalo o porušení stejných ustanovení etického kodexu⁹⁹ a ZAdv. Rozdíl mezi prvním a druhým rozhodnutím byl ve skutečnosti, že v prvním případě vykonával danou činnost za úplaty a

⁹⁹ Příloha č. 1, stavovský předpis č. 1

v druhém případě bezplatně. K tomu bylo také přihlédnuto kárným senátem při stanovení postihu a koncipient byl pouze napomenut. Toto rozhodnutí však bylo podnětem pro další diskuzi na téma koncipienta jako obecného zmocněnce.

Z odůvodnění daného kárného rozhodnutí: „Zápisem do seznamu advokátních koncipientů ČAK převzal kárně obviněný závazek vykonávat pod dohledem advokáta svoji právní praxi, jejímž cílem je získat znalosti a osvojit si zkušenosti, potřebné k výkonu advokacie.Jakoukoli žádost o poskytnutí právních služeb musí každý advokátní koncipient vždy považovat za žádost, směřující nikoliv k jeho osobě, ale k advokátovi, u něhož vykonává svou koncipientskou praxi, neboť pouze advokát je oprávněn k poskytnutí žádané právní služby. Současně je také v souladu s platnými předpisy oprávněn odborně posoudit a s ohledem na charakter věci určit rozsah, v němž v takové věci může být činný koncipient, vykonávající u něho pod jeho dohledem svoji advokátní praxi.“

Výše uvedené odůvodnění vychází ze dvou základních předpokladů:

- 1) k poskytování právních služeb je oprávněn pouze advokát
- 2) zápisem do seznamu se koncipient vzdává možnosti vystupovat jako obecný zmocněnec

Add 1) Ustanovení §1 odst. 2 ZAdv stanoví: „Poskytováním právních služeb se rozumí vystupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány **soustavně a za úplatu**....“ Budeme-li se držet znění zákona, nemůže být jednorázové bezplatné vystupování advokátního koncipienta jako obecného zmocněnce považováno za poskytování právní služby.

Add 2) Kárný senát dospěl k jasnému závěru, že od okamžiku zápisu do seznamu advokátních koncipientů je tento zavázán vykonávat svoji právní praxi pod dohledem advokáta a tento závazek v sobě obsahuje též povinnost vzdát se možnosti vystupovat jako obecný zmocněnec.

Celá situace však nemusí být tak jednoznačná, jak byla prezentována v odůvodnění kárného rozhodnutí. Je nepochybné, že důvodem byla snaha eliminovat případy, kdy dochází k poskytování právních služeb „na černo“, tedy kdy koncipient před soudem vystupuje jako obecný zmocněnec, bezplatně, ale ve skutečnosti za tuto činnost pobírá úplatu, která mnohdy

není zanedbatelná. V důsledku této snahy však došlo k příliš extenzivnímu výkladu zákona a limitaci veškerých možností jednorázového, bezplatného zastupování např. rodinného příslušníka. Takový stav však může vést k přesnému opaku toho, čeho chtěl kárný senát docílit, tedy že příliš striktní vymezení limitů činnosti advokátního koncipienta způsobí nárůst pokoutně vykonávaných aktivit.

Závěrem názor advokátního koncipienta Petra Stavělíka, publikovaný v Bulletinu advokacie. „*Za kárné provinění by se tedy mělo považovat vždy jednorázové vystupování koncipienta v pozici obecného zmocněnce za úplatu nebo i bez této úplaty, pokud by koncipient zdarma poskytl zastoupení někomu, kdo by byl za konkrétních okolností ochoten za ně zaplatit, protože pouze takovým jednáním jsou ohroženy oprávněné ekonomické zájmy advokáta.*“¹⁰⁰

Pro ilustraci je vhodné uvést též názor odlišný. Ve stejné situaci bylo jako východisko použito ustanovení pracovněprávních předpisů, podle kterých je zaměstnanec povinen vykonávat práci podle pokynů zaměstnavatele. Závisí potom na obsahu takových pokynů, a to jak na těch uvedených v samotné pracovní smlouvě, tak na pokynech ústních, zda v jejich rámci advokát dal souhlas koncipientovi k samostatnému zastupování konkrétní osoby. Velmi rozumně je argumentováno tím, že jediné místo, kde by porušení těchto pokynů mohlo být namítáno, je u advokáta, jako zaměstnavatele koncipienta, nikoliv však před soudem, protože dle o.s.ř. se účastník může dát zastoupit kteroukoliv fyzickou osobou, která má způsobilost k právním úkonům.¹⁰¹ Daný případ se vyskytl v podmínkách slovenské advokacie, přesto přes podobnost předpisů je tento dobře použitelný i na prostředí české.¹⁰²

Časově prvním kárným rozhodnutím ve věci koncipienta, je rozhodnutí z dubna 1997 (sp.zn. K 7/97). Je specifické v tom, že ač se týká advokátního koncipienta, bylo o něm rozhodnuto ještě podle předchozího zákona o advokacii¹⁰³, ve kterém sám koncipient není subjektem kárné pravomoci Komory. Proto, i když se jednalo o provinění koncipienta, byl k odpovědnosti povolán advokát, u kterého působil. V daném případě se koncipient provinil tím, že nepostupoval při zastoupení klienta v souladu s jeho zájmy, resp. postupoval zcela evidentně v jeho neprospěch. Nicméně, protože koncipienta nebylo možno kárně postihnout,

¹⁰⁰ Stavělík, P.: K možnosti advokátního koncipienta vystupovat jako obecný zmocněnec, Bulletin advokacie, 2/2005, s. 62 a n.

¹⁰¹ §27 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský řád soudní

¹⁰² Advokátní koncipient jako obecný zmocněnec, Bulletin advokacie, 7-8/2005, s. 85

¹⁰³ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 19

byl advokátovi, u kterého vykonával svou praxi, uložen trest vyškrtnutí ze seznamu advokátů na dobu jednoho roku z důvodu zanedbání dohledu nad svým koncipientem. Advokát podal proti tomuto rozhodnutí odvolání a v dalším řízení byl jeho postih zmírněn na peněžitou pokutu. Přihlédnuto bylo jednak k okolnostem, že se nejednalo o jeho osobní provinění, jednak k tomu, že poškozené klientce byla škoda nahrazena. Výrok o vině byl ale ponechán nezměněn, protože v situaci, kdy nelze postihnout samotného koncipienta, není možné nechat celý případ bez postihu. Advokát si měl být vědom toho, že jeho povinností je v souladu se zákonem dohlížet na práci koncipienta a že v případě jeho chyby, bude k odpovědnosti povolán pouze on.

Další dvě kárná rozhodnutí z roku 2001¹⁰⁴ se dotýkají koncipientů pouze zprostředkovaně, koncipient není ani v jednom z nich kárně obviněným. Tím je advokát, u kterého koncipient svou praxi vykonával. Jádrem těchto rozhodnutí je otázka zastupování klienta před soudem. Zejména pak byla opakovaně diskutována otázka pověření koncipienta celou obhajobou klienta v trestním řízení.¹⁰⁵

9.2 Soudní rozhodnutí o advokátních koncipientech

ZAdv dává advokátům a koncipientům možnost obrátit se ve stanovených případech s žalobou na soud. Existuje možnost podat opravný prostředek proti rozhodnutí Komory o vyškrtnutí ze seznamu advokátů nebo advokátních koncipientů či proti pozastavení výkonu advokacie (§55a). Ustanovení následujícího paragrafu vyjmenovává taxativně případy týkající se vesměs zápisů do seznamů, vykonání zkoušky, slibu a osvědčení, ve kterých se může advokát či koncipient obrátit na soud, aby o jeho právu rozhodl. Stejně tak soud rozhoduje

¹⁰⁴ kárný nález č. 12/2001, kárný nález č. 23/2001

¹⁰⁵ Krym, L.: Může ustanovený obhájce pověřit advokátního koncipienta nejen jednotlivými úkony obhajoby, ale i celou obhajobou?, Bulletin advokacie, 5/2004, s. 71 an.

Vydra, J.: K otázce přípustného rozsahu zastoupení advokáta advokátním koncipientem, Bulletin advokacie, 10/2004, s. 43 an.

Jelínek, M.: Poznámka k otázce přípustného rozsahu zastoupení advokáta advokátním koncipientem, Bulletin advokacie, 3/2005, s. 37 an.

spory vzniklé ze záležitostí související s placením příspěvků (§55b). Z několika soudních rozhodnutí plyne, že žalobu je v takovém případě třeba podat nikoliv na správní soud, ale na soud obecný¹⁰⁶. Řízení tedy probíhá jako řádné občanské řízení podle občanského soudního řádu¹⁰⁷.

Stejně jako v případě kárných rozhodnutí ani u judikátů nelze hovořit o velkém množství rozhodnutí o advokátních koncipientech. Jsou tu dva judikáty Nejvyššího soudu ČR, které řeší spor koncipienta (resp. studenta s ukončeným vysokoškolským vzděláním) a Komory o jejich zápis do seznamu advokátů, resp. advokátních koncipientů. Pro zápis koncipienta do seznamu advokátů jsou stanoveny zákonem o advokacii jasné požadavky. Tím je, kromě plné způsobilosti k právním úkonům a bezúhonnosti, především předepsané vysokoškolské vzdělání, úspěšné vykonání advokátní zkoušky a tříletá praxe koncipienta. Novela ZAdv z roku 2006¹⁰⁸ navíc upřesnila, že do doby právní praxe advokátního koncipienta se započítává dovolená na zotavenou čerpaná v době trvání této praxe. Co se týče překážek v práci vzniklých na straně koncipienta či omluvené nepřítomnosti v práci, započítávají se mu tyto do doby právní praxe nejvýše v rozsahu sedmdesáti pracovních dnů v každém roce. V samotném ZAdv jsou stanoveny případy, jakou zkouškou a praxí je možné tyto požadavky nahradit. Ve spojení se stavovskými předpisy může Komora uznat i jiné zkoušky nebo praxe. Na toto uznání ovšem nevzniká dotčené osobě nárok. Koncipient ve své žalobě právě tuto skutečnost opomenul. Proto soud v prvním případě¹⁰⁹, kdy se koncipient obrátil na soud, když Komora neuznala jeho jinou praxi namísto koncipientské a zkoušku namísto advokátní, rozhodl ve prospěch Komory. Navíc ovšem v daném případě koncipient svou zkoušku ani dostatečně nedoložil, pouze se na ni odvolával.

U druhého zmíněného případu¹¹⁰ šlo o situaci podobnou, o zápis absolventa vysoké školy do seznamu koncipientů. I pro zápis do seznamu koncipientů jsou zákonem o advokacii stanoveny podmínky. Tou hlavní je ukončené vysokoškolské právnické vzdělání. Nejde tu o absolvování jakékoliv vysoké školy, na které může student získat nějaké právnické znalosti, ale o absolvování jasně určené vysoké školy s jasně stanoveným zaměřením. Jelikož jde o

¹⁰⁶ 28 Ca 198/2000, 38 Ca 233/2001

¹⁰⁷ zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁰⁸ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 35

¹⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 22 Co 369/1993

¹¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 12 C 519/1993

judikát z roku 1993, podle tehdy platného zákona o advokacii¹¹¹ je podmínkou vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice. Takovou školou není Vysoká škola Sboru národní bezpečnosti, proto i v tomto případě byl žalobce neúspěšný a soud dal za pravdu Komoře, když absolventa do seznamu advokátních koncipientů nezapsala.

Specifickým případem je rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (sp.zn. 21 Cdo 65/2000) o určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru a o určení, že pracovní poměr skončil dohodou. Specifičnost tkví v tom, že žalobcem v tomto případě je advokátní koncipient a že se kromě pracovně-právního sporu dotýká i etiky advokátů, resp. koncipientů ve stejném kontextu jako ve zmíněných kárných rozhodnutích, tedy ve vztahu advokáta – koncipienta.

V daném případě šlo o okamžité zrušení pracovního poměru advokátem koncipientovi poté, co se od jednoho ze svých klientů, se kterými koncipient přicházel v rámci jeho advokátní kanceláře do styku, dozvěděl, že v souvislosti s plánovaným odchodem koncipienta vypoví tito klienti plnou moc na zastupování advokátovi a nadále je bude zastupovat koncipient sám nebo jako zaměstnanec jiného zaměstnavatele. Tuto skutečnost považoval advokát za hrubé porušení pracovních povinností ke škodě zaměstnavatele a na základě toho koncipientovi okamžitě zrušil pracovní poměr podle předpisů pracovního práva¹¹². Koncipient se jako žalobce u soudu domáhal určení neplatnosti tohoto zrušení a dále určení, že jeho pracovní poměr skončil k témuž dni dohodou.

Případ se formou dovolání dostal až k Nejvyššímu soudu, který v závěru, odlišně od odvolacího soudu, dal za pravdu advokátovi a dovolání zamítl. Opět se zde dostáváme k elementárnímu problému vztahu koncipienta a advokáta, u kterého vykonává svou praxi. Koncipient není jen běžným zaměstnancem advokáta, on advokáta v jistém smyslu potřebuje. Pomineme-li případy jiných praxí, které je možné uznat namísto koncipientské, tak koncipient musí svou tříletou praxi vykonat jako základní krok k tomu, aby mohl vykonávat svou budoucí profesi. Advokát poskytuje koncipientovi své zkušenosti, znalosti, praktické rady, připravuje ho na samostatný výkon advokacie. Koncipient je na straně, která přijímá a přesto, že nelze opominout, že jistě i advokáta mohou zkušenosti koncipienta obohatit, měl by se ve

¹¹¹ viz Poznámka pod čarou pořadové č. 17

¹¹² zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce

vztahu k advokátovi chovat jistým způsobem, ve smyslu jisté etické úrovně v profesním vztahu. Konkrétně tedy není vhodné jakkoliv přímo či nepřímo ovlivňovat klienty advokáta, se kterými koncipient spolupracuje v rámci advokátní kanceláře na základě advokátova svolení a důvěry takovým způsobem, že klienti poté ztratí důvěru ke svému právnímu zástupci, či se u nich díky tomu objeví jakékoliv pochybnosti. V nejkrajnější podobě jde potom o případ, kdy advokát tyto klienty ztratí v důsledku toho, že je začne zastupovat sám koncipient. Případy, ve kterých bývá jádrem problému tento či podobný vztah se obvykle řeší v kárném řízení a většinou je takovým chováním porušeno některé z ustanovení etického kodexu¹¹³. V tomto případě se ale vyskytl v souvislosti se zmíněným pracovní-právním sporem a proto se jím, i když jen okrajově zabýval soud.

Kromě výše uvedených kárných rozhodnutí a rozhodnutí soudu je řešení otázek souvisejících s postavením advokátních koncipientů nalézt též ve Stanoviskách Komory. Jejich obsahem bylo například vyjádření Komory k oděvu, v jakém se advokáti a koncipienti účastní soudního jednání, tedy jaký oděv je vhodný a jaký nikoliv¹¹⁴.

Další věcí, ke které bylo vydáno Stanovisko, byla otázka zproštění mlčenlivosti koncipienta klientem¹¹⁵. Názor Komory byl jednoznačný v tom, že koncipient má ke klientovi zprostředkovaný vztah pomocí advokáta a tento vztah je dán pověřením koncipienta k jednání s klientem, popř. i k jeho zastupování před soudy a jinými orgány. Advokát je za koncipienta při výkonu jeho praxe odpovědný, a proto jen on může koncipienta zprostit mlčenlivosti a to v rámci pokynů klienta. Proto jakékoliv zproštění ze strany klienta vůči koncipientovi nemůže být samo o sobě platné, tím spíš ne, že v daném případě existovaly pochybnosti o tom, zda ke zproštění nedošlo pod nátlakem koncipienta či v tísní.

Ve vztahu k zápisu do seznamu koncipientů bylo vydáno Stanovisko představenstva Komory, ve kterém je výslovně omezena možnost advokáta zapsat se do seznamu advokátních koncipientů, pokud mu bylo uloženo kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátů či pozastavení výkonu advokacie.¹¹⁶ Podnětem k vydávání takovýchto stanovisek může být žádost advokáta, státního orgánu nebo jiné osoby na Komoru k výkladu právních či

¹¹³ Viz Poznámka pod čarou pořadové č. 99

¹¹⁴ Stanovisko představenstva Komory ze dne 15.12.2000

¹¹⁵ Stanovisko představenstva Komory ze dne 15.1.2003

¹¹⁶ Stanovisko představenstva Komory ze dne 14.12.2004

stavovských předpisů. Stanoviska, která Komora považuje za zásadní uveřejňuje potom ve Věstníku.

Francouzská právní úprava profese řízení advokátů je koncipována odlišně od nás. Právní základ tvoří zákon č. 71-1130 ze dne 31. prosince 1971 (tále jen „zákon“) a dekret č. 91-107 ze dne 27. listopadu 1991 (tále jen „dekret“). Zatímco v České republice existuje Česká advokátní komora se sídlem v Praze a pobočkou v Brně, jakožto jediná samostatná organizace advokátů, ve Francii je situace složitější. Advokátní komory, tzv. *barreaux*, jsou organizovány v obvodech soudů - Tribunal de Grand Instance¹⁰² (tále jen „TGI“). V současnosti existuje asi osmdesát samostatných komor seskupujících celkem přibližně čtyřicet tisíc advokátů. Každá *barreau* je spravována Radou (Conseil de l'Ordre), která je tvořena soudcem, tzv. *littérateur*. Organem sloužícím všem advokátní komor je *Conseil National de l'Ordre des avocats*, která předsadí schůze předsedů advokátních komor a *bureau* TGI. Kromě *bureau* u TGI existují také *bureau* u Tribunal de Commerce, Tribunal de Grande Instance a Cour de Cassation, které tvoří vrchol soudní hierarchie (Cour de Cassation) nejvyšší. Členové Conseil National de l'Ordre des avocats jsou voleni ze řad advokátů. Jejich počet je 120 členů, z toho 60 advokátů a 60 soudců. Conseil National de l'Ordre des avocats je orgánem, který vykonává disciplinární pravomoc nad advokáty.

102) *Barreau* - *Barristers*

103) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
104) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
105) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
106) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
107) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
108) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
109) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
110) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
111) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
112) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
113) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
114) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
115) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
116) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
117) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
118) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
119) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*
120) *Conseil National de l'Ordre des avocats* - *National Council of Bar*

10 EVROPSKÝ EXKURZ – FRANCIE

Francouzská právní úprava profesní samosprávy advokátů je koncipována odlišně než u nás. Právní základ tvoří zákon č. 71-1130 ze dne 31. prosince 1971 (dále jen „zákon“) a dekret č. 91-1197 ze dne 27. listopadu 1991 (dále jen „dekret“). Zatímco v České republice existuje Česká advokátní komora se sídlem v Praze a pobočkou v Brně, jakožto jediná samosprávná organizace advokátů, ve Francii je situace složitější. Advokátní komory, tzv. *barreaux*, jsou vytvářeny v obvodech soudů - Tribunal de Grand Instance¹¹⁷ (dále jen „TGI“). V současnosti existuje sto osmdesát samostatných komor seskupujících celkem přibližně čtyřicet jedna tisíc advokátů. Každá *barreau* je spravována Radou (Conseil de l'Ordre), v jejímž čele stojí předseda, tzv. *bâtonnier*. Orgánem sdružujícím všechny advokátní komory je tzv. *Conférence des Bâtonniers*, jakási plenární schůze předsedů advokátních komor se sídlem v Paříži a vlastními orgány. Kromě *barreau* u TGI existují tzv. *ordre des avocats* registrované u Conseil d'Etat a Cour de Cassation, které tvoří vrchol soustavy správních (Conseil d'Etat) a soudních (Cour de Cassation) orgánů. Členové těchto *ordre des avocats* mají současně postavení ministerských úředníků. Jejich počet je devadesát tři a jsou rozděleni do šedesáti advokátních kanceláří. Zastoupení advokátské profese v oblasti veřejných práv zajišťuje tzv. Národní rada advokátních komor (Conseil National des Barreaux).

10.1 Advokátní komory - Barreaux

Každý advokát musí být zapsán v seznamu některé z advokátních komor tvořených u TGI. Komora je charakterizována jako obecně prospěšné zařízení, právnická osoba soukromého práva. Má právní subjektivitu, může vystupovat před soudem, uzavírat smlouvy, v rámci své činnosti může přijímat dary či např. organizovat dobročinné akce. Její funkce je správní, nařizovací a disciplinární. V jejím čele stojí předseda, který reprezentuje komoru navenek, řeší spory mezi členy komory navzájem a přijímá podněty ze stran osob mimo komoru.

¹¹⁷ obecný soud 1. stupně pro civilní záležitosti

10.1.1 RADA – CONSEIL DE L'ORDRE

Správu advokátní komory zajišťuje Rada, která provádí dohled nad plněním povinností advokátů a chrání jejich práva. Do její pravomoci spadají všechny otázky týkající se výkonu advokátské profese. Počet jejích členů se pohybuje od tří do dvaceti čtyř (čtyřicet dva v obvodu pařížského TGI) v závislosti na počtu advokátů zapsaných v seznamu příslušné komory. Pokud je počet zapsaných advokátů nižší než osm, vykonává správu komory a tedy funkci Rady orgán vykonávající správu soudu. Členové Rady jsou voleni tajnou formou hlasování na tři roky, podle zásad většinového volebního systému, ve dvou kolech. Třetina jejích členů je každoročně obnovována. Po vypršení funkčního období může advokát znovu kandidovat, maximálně však dvakrát za sebou, poté následuje povinná dvouletá pauza. Rada i její předseda jsou voleni na shromáždění všech advokátů, stážistů (studentů vykonávajících praxi u advokáta) a čestných advokátů zapsaných u příslušné advokátní komory. V rámci své pravomoci vydává Rada rozhodnutí, která jsou přezkoumatelná odvoláním podaným k odvolacímu soudu (Cour d'appel¹¹⁸) v obvodu příslušné komory.

10.1.2 PŘESEDÁ – BÂTONNIER

Předseda komory stojí současně i v čele Rady (členem Rady však není). Je volen tajně, většinovým systémem, ve dvou kolech. Při rovnosti hlasů se vítězem volby stává advokát věkově starší. Předseda je volen před ostatními členy Rady. Funkční období je dvouleté, po vypršení mandátu může předseda znovu kandidovat jen v komorách, u nichž počet zapsaných advokátů nepřesahuje třicet. V ostatních případech musí následovat stejná povinná dvouletá pauza jako u členů Rady. Předsedou může být jen člen dané advokátní komory, advokát zapsaný v seznamu. V advokátních komorách, kde počet advokátů převyšuje šestnáct, může na předsedu kandidovat jen zapsaný advokát, který splní podmínku čtyř let výkonu profese plynoucí od momentu složení advokátského slibu.

10.1.3 DISCIPLINÁRNÍ RADA – CONSEIL DE DISCIPLINE

¹¹⁸ obecný soud 2. stupně, odvolací orgán pro všechny typy odlišných jurisdikcí 1. stupně (výjimky)

10.2 Jednou z funkcí advokátních komor je dohled nad plněním povinností jejich členů, dodržováním zásad stanovených právními předpisy i vnitřními předpisy komory, jakožto i pravidel profesní etiky advokátů. Orgánem zajišťujícím tento dohled jsou disciplinární rady vytvořené v obvodech odvolacích soudů (Cour d'appel). Pro pařížskou advokátní komoru vykonává funkci disciplinární rady Rada advokátní komory. Činnost disciplinární rady se soustřeďuje na postih porušení povinností advokátů, jejich chyb či přestupků. Je svolávána z podnětu generálního prokurátora působícího u odvolacího soudu. Po dobu probíhajícího řízení může být z důvodu ochrany veřejnosti, veřejného zájmu či v jiných nutných případech dočasně pozastaveno oprávnění advokáta vykonávat profesi. Disciplinární rada je tvořena zástupci Rad advokátních komor v obvodu příslušného odvolacího soudu. Každá komora musí mít alespoň jednoho zástupce, maximálně však může počet zástupců jedné komory tvořit polovinu všech členů disciplinární rady. Počet členů disciplinární rady je minimálně pět a je vždy lichý. Disciplinární radě předsedá předseda volený z řad jejich členů.

10.2 Plenární schůze předsedů advokátních komor - *Conférence des Bâtonniers*

Vzhledem k velkému množství advokátních komor ve Francii, byl vytvořen zvláštní orgán, plenární schůze jejich předsedů. Plénum má statut sdružení (association¹¹⁹), je právnickou osobou vytvořenou k ochraně společných zájmů všech advokátů a advokátské profese. Každá *barreau* je na plenární schůzi zastoupena svým předsedou (*bâtonnier*). Plénum vydává v rámci své činnosti akty mající podobu rezolucí či usnesení, jeho role je především konzultativní. V žádném případě však nesmí zasahovat do nezávislosti *barreau*. Jeho orgány jsou Valné shromáždění (*Assemblée générale*) a Výbor (*Bureau*). Výkonným orgánem je Výbor spolu s předsedou a prvním místopředsedou Valného shromáždění.

Zdroje na svoji činnost získává Plénum z členských příspěvků jednotlivých komor, jejichž výše je každoročně stanovována Výborem. Plénum má vlastní statut, který je schvalován v rámci zasedání Valného shromáždění, jemuž též podléhají veškeré jeho změny či dodatky.

¹¹⁹ podle zákona o asociacích z 1. července 1901

10.2.1 VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ – ASSEMBLÉE GÉNÉRALE

Valné shromáždění se schází k zasedání minimálně jednou za kalendářní rok. Každý předseda disponuje počtem hlasů odpovídající počtu advokátů zapsaných v advokátní komoře, kterou zastupuje. Rozhodnutí jsou přijímána prostou většinou hlasů, v případech mimořádného zasedání potom kvalifikovanou dvoutřetinovou většinou. Valné shromáždění si volí ze svých řad předsedu. Volba probíhá tajně ve dvou kolech. Pokud žádný z kandidátů nezíská v prvním kole absolutní většinu hlasů, stačí v druhém kole většina relativní. Při rovnosti hlasů je zvolen profesně starší kandidát. Funkční období je dvouleté a zvolený kandidát může znovu kandidovat až po dvou letech následujících po ukončení jeho funkce. Rok následující po volbě předsedy probíhá stejným způsobem volba prvního místopředsedy Valného shromáždění.

10.2.2 VÝBOR - BUREAU

Výbor má dvacet pět členů, kteří jsou voleni Valným shromážděním stejně jako jeho předseda a místopředseda. Jednotlivá křesla jsou rozdělována v závislosti na počtu členů zastupovaných advokátních komor. Funkční období je tříleté a členové Výboru mohou být zvoleni opakovaně ihned po vypršení mandátů (maximálně však dvakrát). Ze svých řad si Výbor volí předsedu, jednoho či více místopředsedů, tajemníka a zastupujícího tajemníka.

10.3 Národní rada advokátních komor – Conseil National des Barreaux

Vznik Národní rady advokátních komor je upraven v zákoně, podrobnosti jejího fungování jsou pak řešeny v dekretu. Je právnickou osobou veřejného práva, veřejně prospěšnou institucí. Reprezentuje advokátskou profesi v oblasti veřejných práv a definuje principy organizace vzdělávání, a to jak ve vztahu k budoucím advokátům, tak i dalšího vzdělávání advokátů v průběhu výkonu advokátské profese. Národní rada má osmdesát členů volených přímou volbou na tříleté funkční období. Je ustanovována prostřednictvím dvou druhů sborů volitelů (kolegií), přičemž každý sbor volí polovinu členů Národní rady.

Tzv. *collège général* je sborem základním, tvoří ho všichni advokáti zapsaní v seznamu některé z advokátních komor. Volitelní jsou potom advokáti takto zapsaní k 1. lednu roku, v němž volby probíhají. Tzv. *collège ordinal* je sborem kvalifikovaným tvořeným předsedy a členy Rad advokátních komor. Volitelní jsou současní a minulí předsedové komor a členové jejich Rad, za podmínky, že stále vykonávají advokátskou profesi, dále potom předsedové a členové národních a regionálních komisí tzv. právních rad (*Conseil juridique*), jakožto historických jednotek profesní samosprávy advokátů.

Národní rada advokátních komor vytváří tzv. komise profesního vzdělávání a regionální střediska vzdělávání, v jejichž rámci probíhá výchova a vzdělávání budoucích advokátů. Systém přípravy studentů právnických fakult, kteří se chtějí věnovat advokátské profesi je zcela odlišný od českého systému advokátních koncipientů. Prvním krokem je zápis do regionálního střediska vzdělávání. Zapsaní mohou být studenti mající právnické vzdělání úrovně Master 1, který odpovídá čtyřem letem vysokoškolského studia a kteří úspěšně absolvovali přijímací zkoušky organizované v rámci vybraných univerzit, resp. jejich právnických fakult. Opakovat přijímací zkoušku je možné maximálně třikrát. Program vzdělávání budoucích advokátů probíhá ve třech fázích, z nichž každá trvá standardně šest měsíců. První část přípravy je teoretická, ve druhé student samostatně zpracovává projekt na zadané téma a v posledním období absoluuje stáž u advokáta. K zápisu do seznamu advokátů u některé z advokátních komor je třeba úspěšně složit advokátní zkoušku. Zkouška probíhá před komisí složenou z univerzitních profesorů, advokátů, právních a jazykových odborníků. Zkoušku lze opakovat maximálně dvakrát, a to za předpokladu, že po prvním neúspěchu student znovu absoluuje všechny tři fáze přípravy.

Stejně jako advokátní koncipienti nejsou studenti připravující se na povolání advokáta členy advokátní komory. Mají status studenta, právně jsou vázáni na regionální střediska, která mají vůči nim též disciplinární pravomoc. Členy advokátní komory se stávají až po úspěšném absolvování všech výše uvedených fází vzdělávání a po získání osvědčení o odborné způsobilosti vykonávat advokátskou profesi (*certificat d'aptitude à la profession d'avocat*).

11 ZÁVĚR

Česká advokátní komora jako organizace profesní samosprávy advokátů působí na území současné České republiky v různých formách již více než 150 let. Právě z důvodu dlouhodobé existence a historické tradice této instituce jsem tématem této práce učinila její postavení v jednotlivých etapách vývoje českého státu.

Detailněji jsem se zaměřila na vztah advokátních koncipientů a Komory, který není možno označit jako vztah samosprávné organizace k jejím členům. Vzhledem k tomu, že Komora zasahuje poměrně významně do profesního života advokátních koncipientů, kteří nejsou jejími členy, zabývala jsem se v této práci též tím, zda je k takovému postupu Komora oprávněna a od čeho případně odvozuje své zmocnění.

Práce nejprve zmiňuje historii institutu advokátních koncipientů v předpisech o advokacii, poté se soustředí na současnou právní úpravu, zakotvenou v platném zákoně o advokacii, i ve stavovských předpisech Komory. Obsahu a výkladu stavovských předpisů Komory, které se dotýkají postavení advokátních koncipientů, se věnuji podrobněji. U každého takového předpisu jsem se snažila najít zákonné zmocnění k jeho vydání a výkladem dovodit jeho působnost na advokátní koncipienty. Zajímavou z těchto pohledů se ukázala především úprava týkající se výchovy a vzdělávání advokátních koncipientů, jakož i substitučního zastoupení advokáta koncipientem, resp. omezení takového zmocnění, a to i nad rámec ustanovení procesních předpisů.

Stavovské předpisy jsou výrazem práva na samosprávu vzniklého ze sebeomezení státní moci. Studium jednotlivých stavovských předpisů a jejich vazby na nadřazené právní předpisy jsem dospěla k závěru, že ke každé povinnosti či pravidlu stanoveným stavovskými předpisy neexistuje konkrétní přímé zákonné zmocnění. Toto zjištění je však zcela v souladu s ústavním pravidlem, že povinnosti je možné ukládat jen na základě zákona, v jeho mezích a při zachování základních práv a základních svobod. Za zákonný základ pro vydání stavovských předpisů upravujících i postavení advokátních koncipientů je možno považovat zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, představující úplnou právní úpravu profesní samosprávy advokátů. Tímto právním předpisem je skupině osob, korporaci, jež je propojena společným zájmem - vykonávanou profesí, svěřena pravomoc spravovat samostatně záležitosti svých členů. Platný zákon o advokacii však upravuje nejen postavení osob, které jsou členy

veřejnoprávní korporace – advokátů, ale vztahuje se též na osoby připravující se na výkon této profese- advokátní koncipienty a též na osoby, které členství v korporaci pozbyly. To v případě kárného postihu advokáta, kdy jeho vyškrcnutí ze seznamu advokátů vylučuje jeho zápis do seznamu advokátních koncipientů před uplynutím doby pěti let.

Zákon o advokacii uvádí v ustanovení § 5 jako jednu z podmínek vzniku členství v Komoře absolvování povinné koncipientské praxe. Pokud zákon klade vykonání praxe v postavení advokátního koncipienta jako nezbytnou podmínku vzniku členství v této veřejnoprávní korporaci, lze očekávat, že této korporaci poskytne též prostředky k úpravě tohoto institutu, případně takovou úpravu sám provede. Zákon o advokacii detailní úpravu institutu koncipienta ve všech souvislostech neprovádí a dokonce ani výslovně obecně neudílí Komoře zmocnění k provedení takové úpravy. Přesto výkladem jednotlivých ustanovení, které se dotýkají poměrů členů Komory a advokátních koncipientů, lze dospět k závěru, že legalita právních úkonů Komory ve vztahu k úpravě poměrů advokátních koncipientů vychází z obecné možnosti jakékoliv veřejnoprávní profesní či zájmové korporace upravit poměry osob, které se chtějí stát jejich členy, s čímž souvisí v první řadě stanovení podmínek přístupu kohokoliv do dané korporace. Neexistence obecného zmocnění Komory upravovat postavení, práva a povinnosti advokátních koncipientů v této samosprávné jednotce neznamena tedy nemožnost takového postupu Komory. Potřebný právní základ tvoří princip samosprávy jako takové, tedy obecná možnost státem respektované samosprávné korporace upravovat záležitosti svých členů.

V závěru práce se zabývám kárnou pravomocí Komory, která je výrazným zásahem do profesního života advokátů i advokátních koncipientů. Současný ZAdv upravil otázku kárné pravomoci Komory pregnantně a oproti předchozímu zákonu o advokacii neponechal pochyby o její působnosti na advokátní koncipienty. Lze však uzavřít, že i v historicky dřívějších dobách se kárná či jiná forma disciplinární pravomoci vztahovala i na osoby připravující se na výkon advokacie. Tato pravomoc je klasickým výrazem práva na samosprávu a samosprávná jednotka si jejím výkonem zajišťuje dodržování pravidel stanovených pro své členy a též žádanou úroveň profese.

Při studiu materiálů, které byly podkladem pro napsání této diplomové práce, jsem se setkala s různými výklady vztahu Komory a advokátních koncipientů a též s různými názory na nezbytný rozsah oprávnění Komory vůči jejím členům.

12 Advokátní koncipient je osoba připravující se na výkon profese advokáta. Tato profese má historicky dlouholetou tradici a značnou prestiž, která je v neposlední řadě odvislá od profesních a osobních kvalit osob, které ji vykonávají. Česká advokátní komora je institucí, která si klade za cíl být zárukou sledování a udržení úrovně advokátního stavu. Proto souhlasím s názory, prezentujícími nezbytnost potřebných pravomocí svěřených Komoře k úpravě podmínek pro výchovu a přípravu osob, stojících prozatím mimo ní, pokud tyto mají zájem vykonávat profesi, jejíž úroveň je profesní organizací zajišťována.

Dospěla jsem k závěru, že právní i jiné prostředky a postupy, využívané Komorou k ovlivňování postavení, rozsahu oprávnění, jakož i vymezení povinností a též k profesní výchově advokátních koncipientů jako svých budoucích členů, jsou zcela v souladu s jejím postavením samosprávné organizace sdružující advokáty, jíž je zákonem svěřena pravomoc upravovat samostatně záležitosti jejich členů. Jsem přesvědčena, že samotní koncipienti tento závěr zcela akceptují, což lze opřít o zjištění, že není znám případ, kdy by se advokátní koncipient obrátil na soud z důvodu neoprávněného zásahu Komory do jeho práv.

12 PRAMENY

12.1 Zákony a jiné právní předpisy

- zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, jako součásti ústavního pořádku České republiky
- zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii
- vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 244/1996 Sb., kterou se podle zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, stanoví kárný řád (advokátní kárný řád)
- vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 197/1996 Sb., kterou se vydává zkušební řád pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky (advokátní zkušební řád)
- zákon č. 89/1868 ř.z., jímžto se uvádí řád advokátský
- zákon č. 40/1872 ř.z., o vykonávání moci disciplinární nad advokáty a kandidáty advokátskými
- nařízení ministeria práv č. 129/1890 ř.z., jímž na základě zákona, daného dne 26. března 1890, vydává se tarif pro výkony advokátů a jejich kanceláří v tomto zákoně jmenované
- zákon č. 40/1922 Sb. z. a n., kterým se mění některá ustanovení o advokátech
- vládní nařízení č. 95/1923 Sb. z. a n., kterým se ustanovují sazby pro výkony advokátů a jejich kanceláří
- zákon č. 144/1936 Sb. z. a n., kterým se mění a doplňují některá ustanovení o advokátech
- vládní nařízení č. 136/1940 Sb. z. a n., o právním postavení židů ve veřejném životě
- zákon č. 322/1948 Sb., o advokacii (advokátní řád)
- ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky
- nařízení ministerstva spravedlnosti č. 74/1949 Sb., kterým se provádějí některá ustanovení zákona o advokacii
- zákon č. 114/1951 Sb., o advokacii
- nařízení ministerstva spravedlnosti č. 115/1951 Sb., kterým se stanoví sazby odměn za úkony právní pomoci poskytované advokátními poradnami (advokátní tarif)
- zákon č. 57/1963 Sb., o advokacii

- vyhláška ministra spravedlnosti č. 50/1965 Sb., o odměnách za poskytování právní pomoci (advokátní tarif)
- zákon č. 118/1975 Sb., o advokacii
- zákon č. 128/1990 Sb., o advokacii
- zákon č. 209/1990 Sb., o komerčních právnících a právní pomoci jimi poskytované
- zákon č. 210/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, a zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 228/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících, a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)
- zákon č. 284/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- zákon č. 555/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 79/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
- zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
- zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky
- zákon č. 254/2000 Sb., o auditorech
- zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce
- zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách
- zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

- zákon č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, o změně a doplnění souvisejících zákonů
- zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- francouzský zákon ze dne 1. července 1901
- francouzský zákon č. 71-1130 ze dne 31. prosince 1971
- francouzský dekret č. 91-1197 ze dne 27. listopadu 1991
- stavovské předpisy, viz. Příloha č. 1

12.2 Judikatura

- Rozsudky Nejvyššího soudu ČR: 22 Co 369/1993, 12 C 519/1993, 6 Co 966/1994, 5 Cmo 733/1996, 2 Cdon 1485/1996, 3 Tz 25/1999, Rt 63/1999, 21 Cdo 65/2000, 28 Ca 198/2000, 38 Ca 233/2001, Jc 198/2002
- Kárná rozhodnutí ČAK: K 7/1997, K 139/1997, K 12/1999, K 12/2001, K 23/2001, K 94/2001, K 4/2003
- Stanoviska ČAK: Stanovisko představenstva ČAK ze dne 14.12.2004, Stanovisko představenstva ČAK ze dne 14.3.2000, Stanovisko představenstva ČAK ze dne 15.12.2000, Stanovisko představenstva ČAK ze dne 15.1.2003

12.3 Monografie a sborníky

- Balík, S.: Advokacie včera a dnes, 1. vydání, Čeněk, Plzeň 2000
- Balík, S.: Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie, 1. vydání, Západočeská univerzita, Plzeň 1998
- Čermák, K.: Advokacie a úvahy související, Linde, Praha 2000
- Hendrych, D. a kol.: Správní právo – Obecná část, 4. vydání, C.H.Beck, Praha 1994
- Hendrych, D. a kol.: Právní slovník, 2. vydání, C.H.Beck, Praha 2003
- Kober, J.: Advokacie v českých zemích 1848-1994, ČAK, Praha 1994
- Macková, A.: Právní pomoc advokátů a její dostupnost, 1. vydání, C.H.Beck, Praha 2001
- Madar, Z.: Slovník českého práva, 3. vydání, Linde, Praha 2002
- Martin, R.: Déontologie de l'avocat, 8. vydání, Litec, Paříž 2004

- Monéger, J., Demeester, M.- J.: Profession: avocat, 1. vydání, Dalloz, Paříž 2001
- Ottův slovník naučný-díl I.: Paseka/ARGO, Olomouc 1996
- Ottův slovník naučný- díl XV.: Paseka/ARGO, Olomouc 1999
- Perrot, R.: Institutions judiciaires, 11. vydání, Montchrestien, Paříž 2004
- Schelleová, I.: Organizace notářství, soudnictví a advokacie, Linde, Praha 1997
- Schelleová, I.: Advokacie, 1. vydání, Živa v.o.s., Zlín 1994
- Schelleová, I., Schelle, K.: Právní úprava advokacie (historie a současnost), 1. vydání, Masarykova univerzita, Brno 1995
- Schelleová, I., Schelle, K.: Právní služba, Eurolex Bohemia, Praha 2003

12.4 Články a odborné časopisy

- Advokátní koncipient jako obecný zmocněnec, Bulletin advokacie, 7-8/2005
- Jelínek, M.: Poznámka k otázce přípustného rozsahu zastoupení advokáta advokátním koncipientem, Bulletin advokacie, 3/2005
- Koudelka, Z.: Normotvorba advokátní komory, Bulletin advokacie, 2/1995
- Koudelka, Z.: Budoucnost profesní samosprávy, Časopis pro právní vědu a praxi 2/1997
- Koudelka, Z.: Profesní samospráva, Právní rádce, 11/2003
- Krym, L.: Může ustanovený obhájce pověřit advokátního koncipienta nejen jednotlivými úkony obhajoby, ale i celou obhajobou?, Bulletin advokacie, 5/2004
- Račok, M.: Několik úvah nad poslední novelou zákona o advokacii, Bulletin advokacie, 2/2006
- Stavělík, P.: K možnosti advokátního koncipienta vystupovat jako obecný zmocněnec, Bulletin advokacie, 2/2005
- Vydra, J.: K otázce přípustného rozsahu zastoupení advokáta advokátním koncipientem, Bulletin advokacie, 10/2004
- Bulletin advokacie, Časopis pro právní vědu a praxi, Právní praxe, Právní rádce, Právní rozhledy, Správní právo

12.5 Ostatní

- ASPI

- Internet – www.cak.cz, www.nsoud.cz, www.concourt.cz, www.cnb.avocat.fr,
www.legifrance.gouv.fr, www.avocatparis.org, www.ordre-avocats-cassation.fr,
www.justice.gouv.fr

12.6 Zkratky

Komora Česká advokátní komora

ZAdv zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii

ČLK, zákon o ČLK Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora a Česká lékárnická komora, zákon č. 220/1991 Sb., o České lékařské komoře, České stomatologické komoře a České lékárnické komoře

Ústava zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Listina usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákon (kapitola 10) francouzský zákon č. 71-1130 ze dne 31. prosince 1971

Dekret (kapitola 10) francouzský dekret č. 91-1197 ze dne 27. listopadu 1991

13 PŘÍLOHY

13.1 Příloha č. 1 – Seznam platných stavovských předpisů

SEZNAM

PLATNÝCH STAVOVSKÝCH PŘEDPISŮ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY

(stav k 31. srpnu 2006)

1.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 31. října 1996 č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex),

ve znění usnesení sněmu ze dne 8. listopadu 1999 č. 3/1999 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 24. června 2003 č. 2/2003 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 28. června 2004 č. 8/2004 Věstníku a ve znění redakčního sdělení o opravě tiskových chyb, oznámeného v částce 3/2003 Věstníku.

Účinnost 31. července 1997

2.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 27. září 1996 č. 4/1997 Věstníku, o uznávání jiné právní praxe jako praxe advokátního koncipienta v některých případech

Účinnost: 2. března 1997

3.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 10. března 1998 č. 1/1998 Věstníku, o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů,
ve znění usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 10. června 2003 č. 3/2003 Věstníku.

Účinnost: 1. ledna 1999

4.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 14. dubna 1998 č. 2/1998 Věstníku, kterým se upravuje smírčí řízení (advokátní smírčí řád),
ve znění usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 17. února 2003 č. 1/2003 Věstníku.

Účinnost: 27. května 1998

5.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 8. prosince 1998 č. 6/1998 Věstníku, kterým se stanoví pravidla pro výkon substitučního oprávnění advokátních koncipientů a jiných zaměstnanců advokáta,

ve znění usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 3. září 2003 č. 1/2002 Věstníku, usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 12. května 2004 č. 3/2004 Věstníku a ve znění redakčního sdělení o opravě tiskových chyb, oznámeného v částce 1/1999 Věstníku.

Účinnost: 21. ledna 1999

6.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 12. října 1999 č. 2/1999 Věstníku, kterým se stanoví jednorázová částka náhrady nákladů kárného řízení

Účinnost: 3. prosince 1999

7.

Usnesení sněmu ze dne 8. listopadu 1999 č. 3/1999 Věstníku, kterým se schvaluje organizační řád České advokátní komory,
ve znění usnesení sněmu ze dne 29. října 2002 č. 2/2002 Věstníku a ve znění redakčních sdělení o opravě tiskových chyb, oznámených v částkách 1/2000 a 2/2002 Věstníku.

Účinnost: 11. prosince 1999

8.

Usnesení sněmu ze dne 8. listopadu 1999 č. 4/1999 Věstníku, kterým se schvaluje výše a splatnost příspěvku na činnost České advokátní komory,
ve znění usnesení sněmu ze dne 29. října 2002 č. 5/2002 Věstníku.

Účinnost: 1. ledna 2000

9.

Usnesení sněmu ze dne 8. listopadu 1999 č. 5/1999 Věstníku, o sociálním fondu České advokátní komory,
ve znění usnesení sněmu č. 3/2002 Věstníku ze dne 29. října 2002 a usnesení sněmu č. 7/2005 Věstníku ze dne 21. října 2005

Účinnost: 1. ledna 2000

10.

Usnesení sněmu ze dne 8. listopadu 1999 č. 6/1999 Věstníku, kterým se schvaluje výše a splatnost odvodu advokátů do sociálního fondu České advokátní komory,
ve znění usnesení sněmu ze dne 29. října 2002 č. 4/2002 Věstníku.

Účinnost: 1. ledna 2000

11.

Usnesení sněmu ze dne 8. listopadu 1999 č. 7/1999 Věstníku, kterým se schvaluje výše
náhrad za ztrátu času stráveného výkonem funkcí v orgánech České advokátní komory
a upravuje poskytování náhrady hotových výdajů

Účinnost: 1. ledna 2000

12.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 8. listopadu
1999 č. 8/1999 Věstníku, kterým se stanoví poplatek za vydání osvědčení o zápisu do
seznamu advokátů

Účinnost: 1. ledna 2000

13.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 8. listopadu
1999 č. 9/1999 Věstníku, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta
vedené při poskytování právních služeb

Účinnost: 11. prosince 1999

14.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 8. listopadu 1999 č. 10/1999
Věstníku, o prokazování oprávnění k výkonu advokacie a o průkazu advokáta a
průkazu advokátního koncipienta

Účinnost: 11. prosince 1999

15.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 14. června
2001 č. 1/2001 Věstníku, kterým se stanoví pravidla vydávání Věstníku České advokátní
komory,
ve znění usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 8. června 2004 č. 5/2004
Věstníku.

Účinnost: 10. října 2001

16.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 14. června
2001 č. 2/2001 Věstníku, kterým se upravují podrobnosti o placení ročního příspěvku na
činnost České advokátní komory a odvodu do sociálního fondu České advokátní komory

Účinnost: 10. října 2001

17.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 12. května 2004 č. 2/2004,
kterým se stanoví poplatek za advokátní zkoušku, zkoušku způsobilosti a uznávací
zkoušku a podrobnosti o jeho placení

Účinnost: 11. července 2004

18.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 12. května 2004 č. 4/2004, o používání stavovských předpisů České advokátní komory pro evropské advokáty

Účinnost: 11. července 2004

19.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 28. června 2004 č. 6/2004 Věstníku, kterým se stanoví postup advokátů a kontrolní rady České advokátní komory při plnění povinností stanovených právními předpisy o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

Účinnost: 1. září 2004

20.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 28. června 2004 č. 7/2004 Věstníku, o provádění úschov peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta advokátem

Účinnost: 1. září 2004

21.

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 10/2004 Věstníku ze dne 12. října 2004, kterým se stanoví výše úplaty za vydání knihy o prohlášeních o pravosti podpisu

Účinnost: 1. ledna 2005

22.

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 13/2004 Věstníku ze dne 12. října 2004, k výkonu oprávnění advokáta vyhledávat, předkládat a navrhopat důkazy v trestním řízení

Účinnost: 30. prosince 2004

23.

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 14/2004 Věstníku ze dne 9. listopadu 2004, o úpravě výše příspěvku na činnost České advokátní komory

Účinnost: 30. prosince 2004

24.

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 3/2005 Věstníku ze dne 12. dubna 2005, o užívání loga České advokátní komory

Účinnost: 25. srpna 2005

25.

Usnesení Sněmu č. 7/2005 Věstníku ze dne 21. října 2005, o fondu České advokátní komory pro vzdělávání advokátních koncipientů a o změně usnesení sněmu č. 5/1999 Věstníku, o sociálním fondu České advokátní komory

Účinnost: 1. ledna 2006

26.

Usnesení Představenstva České advokátní komory č. 9/2005 Věstníku ze dne 6. listopadu 2005, kterým se stanoví poplatek za vydání osvědčení o zápisu do seznamu advokátů a paušální částky na úhradu nákladů spojených s vydáváním některých dalších listin na žádost advokátů a zrušuje usnesení představenstva České advokátní komory č. 8/1999 Věstníku, kterým se stanoví poplatek za vydání osvědčení o zápisu do seznamu advokátů

ve znění usnesení představenstva České advokátní komory č. 3/2006 Věstníku ze dne 7. března 2006

Účinnost: 30. prosince 2005

27.

Usnesení představenstva České advokátní komory ze dne 7. března 2006, kterým se stanoví minimální limity pojistného plnění z pojištění odpovědnosti advokátů za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem advokacie

ve znění usnesení představenstva České advokátní komory č. 5/2006 Věstníku ze dne 11. dubna 2006

Účinnost: 1. ledna 2007

28.

Usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/2006 Věstníku ze dne 11. dubna 2006, kterým se stanoví podrobnosti o povinnostech advokáta při činění prohlášení o

pravosti podpisu, o vedení evidence o těchto prohlášeních, o vyšším ověření těchto prohlášení a o knize prohlášení o pravosti podpisu

(usnesení o prohlášení advokáta o pravosti podpisu)

č. 85/1994 Sb.

ze dne 13. března 1994

a advokacii,

Účinnost: 17. června 2006

ve smyslu zákona č. 228/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 6/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 179/2004 Sb., zákona č. 284/2004 Sb., zákona č. 555/2004 Sb., zákona č. 94/2005 Sb. a zákona č. 79/2000 Sb.

ČÁST I

ADVOKÁTNI KONCIPIENT

§ 30

Advokátem je osoba, která je zapsána v seznamu advokátních koncipientů vedeném Komorou advokátů.

§ 37

- (1) Koncipientem může být osoba, která:
 - a) má právní kvalifikaci z právního řízení,
 - b) byl vstoupil do právního vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oboru práva na vysoké škole v České republice¹⁸⁰, nebo získal vzdělání v oblasti práva ve vynikající úrovni, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, kterou v České republice ratuje, nebo toto vzdělání uznáno podle zvláštních právních předpisů,
 - c) tato je bezúhonná,
 - d) byla úspěšně vyšetřena ze seznamu advokátních koncipientů, a to buď na základě návrhu, aby mu toto kárné opatření nebylo uloženo, a
 - e) k tomu je v souladu s tímto zákonem polednosí v pracovním poměru sjednaném se svou advokátní kancelářkou, která je v souladu s právními předpisy¹⁸⁰.

Komora advokátů může na základě uvedených v odstavci 1, Komora ho zapisuje do seznamu advokátních koncipientů, pokud je splněna podmínka podle písmene b), a to ke dni navedenému v odstavci 1. Pokud je splněna podmínka podle písmene c), Komora ho zapisuje do seznamu advokátních koncipientů nejpozději do dvou měsíců od vzniku bezúhonnosti. Pokud je splněna podmínka podle písmene d), Komora ho zapisuje do seznamu advokátních koncipientů nejpozději do jednoho týdne ode dne uložení opatření.

(2) Komora advokátů může na základě uvedených v odstavci 1, Komora ho zapisuje do seznamu advokátních koncipientů, pokud je splněna podmínka podle písmene b), a to ke dni navedenému v odstavci 1.

(3) Komora

13.2 Příloha č. 2 – Část čtvrtá a pátá ZAdv

ZÁKON

č. 85/1996 Sb.

ze dne 13. března 1996

o advokacii,

ve znění zákona č. 210/1999 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 6/2002 Sb., zákona č. 228/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 349/2002 Sb., zákona č. 192/2003 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 284/2004 Sb., zákona č. 555/2004 Sb., zákona č. 205/2005 Sb. a zákona č. 79/2006 Sb.

ČÁST čtvrtá

ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT

§ 36

Advokátním koncipientem je ten, kdo je zapsán v seznamu advokátních koncipientů vedeném Komorou.

§ 37

(1) Komora zapíše do seznamu advokátních koncipientů každého,

- a) kdo má plnou způsobilost k právním úkonům,
- b) kdo získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva studiem na vysoké škole v České republice^{1a)}, nebo získal vzdělání v oblasti práva na vysoké škole v zahraničí, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, anebo je toto vzdělání uznáno podle zvláštních právních předpisů,
- c) kdo je bezúhonný,
- d) komu nebylo uloženo kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů nebo na něhož se hledí, jako by mu toto kárné opatření nebylo uloženo, a
- e) kdo je k advokátovi nebo ke společnosti v pracovním poměru sjednaném na stanovenou týdenní pracovní dobu podle zvláštního právního předpisu^{14c)}.

(2) Splňuje-li žadatel podmínky uvedené v odstavci 1, Komora ho zapíše do seznamu advokátních koncipientů na základě jeho písemné žádosti, a to ke dni uvedenému v této žádosti; tento den však nesmí předcházet dni vzniku pracovního poměru podle odstavce 1 písm. e). Není-li takový den v žádosti o zápis do seznamu advokátních koncipientů uveden, zapíše Komora žadatele do seznamu koncipientů nejpozději do dvou měsíců od jejího doručení. Zápis do seznamu advokátních koncipientů zaznamená Komora v seznamu advokátních koncipientů bez odkladu, nejpozději do jednoho týdne ode dne zápisu.

(3) Komora advokátního koncipienta ze seznamu advokátních koncipientů vyškrtne, zjistí-li, že nesplňuje některou z podmínek uvedených v odstavci 1.

(4) Ten,

- a) komu bylo uloženo kárné opatření vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů, je vyškrtnut ze seznamu advokátních koncipientů ke dni právní moci rozhodnutí o uložení tohoto kárného opatření,
- b) kdo podal Komoře písemnou žádost o vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů, opatřenou úředně ověřeným podpisem, je vyškrtnut ze seznamu advokátních koncipientů uplynutím kalendářního měsíce, ve kterém byla žádost o vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů Komoře doručena; úřední ověření podpisu se nevyžaduje, pokud advokátní koncipient doručí písemnou žádost o vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů osobně předsedovi Komory nebo jím pověřenému zaměstnanci Komory a tuto žádost před ním podepíše,
- c) kdo byl zapsán do seznamu advokátů, je vyškrtnut ze seznamu advokátních koncipientů dnem zápisu do seznamu advokátů.

(5) Advokátnímu koncipientovi, který podal Komoře písemnou žádost o pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta opatřenou úředně ověřeným podpisem, je pozastaven výkon právní praxe advokátního koncipienta uplynutím kalendářního měsíce, ve kterém byla tato žádost Komoře doručena; úřední ověření podpisu se nevyžaduje, pokud advokátní koncipient doručí žádost osobně předsedovi Komory nebo jím pověřenému zaměstnanci Komory a tuto žádost před ním podepíše. Komora může pozastavit advokátnímu koncipientovi výkon právní praxe z důvodů uvedených v § 9 odst. 2 a 3. Advokátnímu koncipientovi je pozastaven výkon právní praxe, byl-li vzat do vazby, nastoupil-li výkon trestu odnětí svobody nebo byl-li mu uložena trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu právní praxe advokátního koncipienta.

(6) V případě vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů nebo pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta se ustanovení § 7b odst. 2, § 8 odst. 3, § 8b odst. 1 písm. d) až e) a § 8b odst. 2, § 9 odst. 4, § 9a odst. 1 písm. a) a b) a § 9a odst. 2 písm. d) a § 9b použijí přiměřeně.

§ 83a odst. 1 a 5 zákoníku práce.

§ 18

(1) Advokátní koncipient vykonává u advokáta nebo u společnosti právní praxi, jejímž cílem je získat pod vedením a dohledem advokáta znalosti a osvojit si zkušenosti potřebné k výkonu advokacie.

(2) Při výkonu právní praxe je koncipient povinen postupovat v souladu s tímto zákonem a stanovskými předpisy.

§ 39

Ustanovení § 16, 17, 21 a 29 se použijí pro advokátního koncipienta přiměřeně.

ČÁST pátá

KOMORA

§ 40

(1) Zřizuje se Komora se sídlem v Praze a s pobočkou v Brně. Pobočka zejména zajišťuje působnost Komory pro evropské advokáty a advokáty se sídlem v obvodu krajských soudů v Brně a Ostravě a pro jejich advokátní koncipienty.

(2) Komora je samosprávnou stavovskou organizací všech advokátů.

(3) Komora vykonává veřejnou správu na úseku advokacie¹⁵⁾.

(4) Komora je právnickou osobou.

¹⁵⁾ § 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

§ 41

(1) Komora má tyto orgány:

- a) sněm,
- b) představenstvo,
- c) předsedu komory,
- d) kontrolní radu,
- e) kárnou komisi,
- f) zkušební komisi pro advokátní zkoušky, zkoušky způsobilosti a uznávací zkoušky (dále jen "zkušební komise Komory").

(2) Komora může zřizovat poradní orgány.

§ 42

Sněm

(1) Nejvyšším orgánem Komory je sněm.

(2) Právo účastnit se sněmu mají všichni advokáti. Zastoupení advokáta na sněmu jiným advokátem není přípustné.

(3) Představenstvo svolává sněm tak, aby se sešel nejpozději do čtyř let od předchozího sněmu.

(4) Představenstvo sněm svolá též tehdy, pokud o to písemně požádá v průběhu dvou kalendářních měsíců alespoň třetina všech advokátů nebo pokud o to požádá kontrolní rada. Představenstvo je v těchto případech povinno svolat sněm nejpozději do dvou měsíců; pokud tak představenstvo neučiní, je oprávněna svolat sněm kontrolní rada. Sněm musí být svolán tak, aby se sešel nejdříve do jednoho a nejpozději do tří měsíců ode dne svolání.

(5) Sněm je schopný se unášet bez ohledu na počet přítomných advokátů. Usnesení sněmu je přijato, hlasovala-li pro něj nadpoloviční většina přítomných advokátů. Při volbě členů a náhradníků orgánů Komory rozhoduje počet hlasů odevzdaných jednotlivým kandidátům advokáty, kteří se volby zúčastnili; je-li jen jeden kandidát, je ke zvolení nutné, aby tento kandidát získal nadpoloviční většinu hlasů advokátů, kteří se zúčastnili volby. K odvolání člena nebo náhradníka orgánů Komory stačí alespoň tři pětiny hlasů advokátů, kteří se zúčastnili hlasování o odvolání.

(6) Sněm se svolává pozvánkou uveřejněnou ve Věstníku; sněm je svolán dnem, který je uveden v záhlaví příslušné částky Věstníku jako den jejího rozeslání.

§ 43

Sněmu přísluší

- a) volit z advokátů přímou a tajnou volbou na dobu čtyř let členy a náhradníky představenstva, kontrolní rady a kárné komise. Členy těchto orgánů Komory sněm také tajným hlasováním odvolává,
- b) schvalovat stavovským předpisem organizační řád Komory,
- c) zřizovat stavovským předpisem sociální fond Komory, popřípadě i jiné fondy a stanovit pravidla jejich tvorby a čerpání,
- d) schvalovat stavovským předpisem výši plateb advokátů podle § 30 odst. 1, popřípadě stanovit zásady pro určení jejich výše představenstvem,
- e) schvalovat stavovským předpisem výši náhrad za ztrátu času stráveného výkonem funkcí v orgánech Komory, popřípadě stanovit zásady pro určení jejich výše představenstvem,
- f) projednávat a schvalovat zprávu o činnosti ostatních orgánů Komory,
- g) rušit nebo měnit rozhodnutí představenstva, vyjma rozhodnutí podle § 44 odst. 3. Práva, která ze zrušeného rozhodnutí představenstva vznikla advokátům nebo jiným osobám, však nemohou být dotčena,
- h) schvalovat volební řád (§ 49 odst. 2) a svůj jednací řád,
- i) schvalovat stavovské předpisy přijaté představenstvem v případech, které si vyhradí, a
- j) usnášet se ve všech dalších věcech, které si vyhradí, s výjimkou rozhodování v kárném řízení.

§ 44

Představenstvo

(1) Představenstvo je výkonným orgánem Komory.

(2) Představenstvo má jedenáct členů a pět náhradníků; klesne-li počet členů představenstva pod počet stanovený tímto zákonem, je představenstvo oprávněno doplnit z řad náhradníků členy nové.

(3) Představenstvu přísluší rozhodovat o

- a) vyškrtnutí ze seznamu advokátů podle § 8 odst. 1 písm. a) a c),
- b) vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů podle § 37 odst. 3 z důvodu nesplňování podmínky uvedené v § 37 odst. 1 písm. c),
- c) pozastavení výkonu advokacie podle § 9 odst. 2 písm. a) a c) nebo § 9 odst. 3,
- d) pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta podle § 37 odst. 5 z důvodů uvedených v § 9 odst. 2 písm. a) a c) nebo § 9 odst. 3,
- e) zrušení rozhodnutí o pozastavení výkonu advokacie podle § 55 odst. 7,
- f) zrušení rozhodnutí, kterým nebyl výkon advokacie pozastaven podle § 55 odst. 8.

(4) Představenstvu dále přísluší

- a) volit ze svých členů a odvolávat předsedu a místopředsedy Komory. Jeden místopředseda volený z advokátů se sídlem v územní působnosti pobočky Komory dohlíží na činnost pobočky. Počet místopředsedů Komory určí organizační řád,
- b) přijímat stavovské předpisy, vyjma stavovských předpisů, jejichž schválení podle tohoto zákona nebo usnesení sněmu přísluší sněmu. Pokud si však sněm vyhradil schválení stavovského předpisu přijatého představenstvem [§ 43 písm. h)], pozbude tento stavovský

- předpis platnosti, neschválí-li jej nejbližší sněm; práva, která z tohoto stavovského předpisu vznikla, však nemohou být dotčena,
- c) vydávat Věstník,
 - d) hospodařit s prostředky sociálního fondu Komory, popřípadě dalších fondů Komory,
 - e) svolávat sněm,
 - f) vyjadřovat se ke zkušebnímu řádu pro advokátní zkoušky, zkoušky způsobilosti a uznávací zkoušky (dále jen „advokátní zkušební řád“),
 - g) vyjadřovat se ke kárnému řádu,
 - h) spravovat majetek Komory,
 - i) zajišťovat publikační, dokumentační a studijní činnost Komory,
 - j) zrušeno
 - k) činit veškerá opatření nezbytná k zajištění řádné činnosti Komory, jakož i provádět další činnost podle tohoto zákona, pokud nepřísluší jiným orgánům Komory.

(5) Představenstvo je povinno informovat pravidelně advokáty o činnosti orgánů Komory.

(6) Představenstvo se schází zpravidla jednou měsíčně; zasedání představenstva svolává předseda Komory.

§ 45

Předseda Komory

(1) Předseda Komory jedná jménem Komory ve všech věcech.

(2) Předsedovi Komory přísluší rozhodovat

- a) o určení advokáta podle § 18 odst. 2 a o zrušení určení advokáta podle § 18 odst. 4,
- b) o určení zástupce advokáta podle § 27 odst. 1,
- c) o určení nástupce advokáta podle § 27 odst. 4,
- d) o vyškrtnutí ze seznamu advokátů podle § 8 odst. 1 písm. b), d) a § 10 odst. 1,
- e) o vyškrtnutí ze seznamu advokátních koncipientů podle § 37 odst. 3 z důvodu nesplňování podmínek uvedených v § 37 odst. 1 písm. a), b), d) a e),
- f) o pozastavení výkonu advokacie podle § 9 odst. 1 a odst. 2 písm. b) a § 10 odst. 1,
- g) o pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta podle § 37 odst. 5 z důvodu uvedeného v § 9 odst. 2 písm. b),
- h) o pozastavení oprávnění usazeného evropského advokáta k poskytování právních služeb podle tohoto zákona podle § 35m odst. 6,
- i) o vyškrtnutí usazeného evropského advokáta ze seznamu evropských advokátů podle § 35m odst. 8,
- j) v dalších věcech stanovených tímto zákonem.

(3) Předseda Komory provádí záznamy v seznamu advokátů, v seznamu advokátních koncipientů, v seznamu sdružení, společností a zahraničních společností a v seznamu evropských advokátů.

(4) Předseda Komory je oprávněn činit další opatření nebo rozhodnutí, která jsou svěřena do jeho působnosti tímto zákonem nebo stavovským předpisem. V době mezi zasedáními představenstva je předseda Komory oprávněn činit i jiná opatření nebo rozhodnutí nezbytná k zajištění řádné činnosti orgánů Komory, pokud nejsou tímto zákonem nebo stavovským předpisem vyhrazena jinému orgánu Komory.

Kontrolní rada

- (1) Kontrolní rada je kontrolním orgánem Komory.
- (2) Počet členů a náhradníků kontrolní rady stanoví organizační řád; klesne-li počet členů kontrolní rady pod počet takto stanovený, je kontrolní rada oprávněna doplnit z řad náhradníků členy nové.
- (3) Kontrolní rada volí ze svých členů a odvolává předsedu kontrolní rady, a stanoví-li tak organizační řád, i místopředsedy kontrolní rady. Předseda kontrolní rady je oprávněn vystupovat v kárném řízení podle tohoto zákona jako kárný žalobce.
- (4) Kontrolní radě přísluší dohlížet na dodržování tohoto zákona, zvláštních právních předpisů včetně zvláštních právních předpisů o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti^{9a)}, pokud souvisejí s výkonem advokacie nebo s činností Komory, jakož i stavovských předpisů jinými orgány Komory, zaměstnanci Komory, advokáty, evropskými advokáty a advokátními koncipienty. Advokáti, evropští advokáti a advokátní koncipienti jsou povinni předložit členům kontrolní rady veškeré jimi požadované písemnosti nebo jiné dokumenty vzniklé v souvislosti s poskytováním právních služeb nebo, není-li to dobře možné, umožnit členům kontrolní rady přístup k nim; stejnou povinnost mají jiné orgány Komory a zaměstnanci Komory, pokud jde o písemnosti nebo jiné dokumenty vzniklé v souvislosti s jejich činností.
- (5) Kontrolní rada plní úkoly Komory stanovené zvláštním právním předpisem o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti^{9a)}; podrobnosti o postupu kontrolní rady a o povinnostech advokátů vyplývajících z tohoto zvláštního právního předpisu stanoví stavovský předpis.
- (6) Má-li kontrolní rada za to, že rozhodnutí, vyjma rozhodnutí podle § 44 odst. 3, nebo jiné opatření představenstva, včetně jím přijatého stavovského předpisu, je v rozporu s právním předpisem nebo usnesením sněmu, je oprávněna jeho výkon pozastavit; pozastavení však pozbude platnosti, pokud představenstvo pozastavené rozhodnutí potvrdí dvoutřetinovou většinou všech svých členů. Kontrolní rada je oprávněna pozastavit i výkon potvrzeného rozhodnutí; pozastaví-li takto potvrzené rozhodnutí, je povinna požádat současně představenstvo o svolání sněmu k rozhodnutí podle § 43 písm. g).

Kárná komise

- (1) Kárná komise vykonává působnost stanovenou tímto zákonem a kárným řádem v kárném řízení.
- (2) Počet členů kárné komise stanoví organizační řád.
- (3) Kárná komise volí ze svých členů a odvolává předsedu kárné komise, a stanoví-li tak organizační řád, i místopředsedy kárné komise. Předseda kárné komise jmenuje z členů kárné komise členy kárných senátů (§ 33 odst. 1).

Společná ustanovení o orgánech Komory

§ 48

Funkce v orgánech Komory jsou čestné; za jejich výkon přísluší jen náhrada hotových výdajů a náhrada za ztrátu času.

§ 49

(1) Podrobnosti o organizaci Komory a jejích orgánů stanoví organizační řád a další stanovské předpisy.

(2) Podrobnosti o volbách do orgánů Komory, jakož i odvolání jejich členů stanoví volební řád.

13.3 Příloha č. 3 – Císařské nařízení ze dne 16.8.1849, jímž se schvaluje provizorní advokátní řád

9 PROVIZORNÍ ADVOKÁTNÍ ŘÁD Z R. 1849

Česarské nařízení ze 16. srpna 1849, jímž se schvaluje provizorní advokátní řád, bylo oproti Josefskému soudnímu řádu upravujícímu do té doby také postavení advokátů, pokrokově potud, že světlu jistý díl samosprávy advokátním komorám. Zachovalo naopak princip numerus clausus.

Ačkoli v tomto „zákonu o advokacii“ byl původně zamyšlen jako provizorní, platil téměř dvacet let, resp. do 31. prosince 1868. Ke výraznějším změnám došlo v tomto období pouze v oblasti úpravy advokátní zkonisky.

Požadavek úpravy svobodné advokacie se objevil vešice záhy po skončení Bachovského absolutismu. V českých zemích její můžeme sledovat již v prvním ročníku časopisu Právník v r. 1861. Nutno dodat, že ministerstvo spravedlnosti se nově úpravě advokacie bránilo a že ještě z r. 1868 např. nejméně v Praze další advokáty, ač se již blížila účinnost advokátního řádu z r. 1868.

Autorem textu byl odborný rada rytíř Mihis.

Text jsem přeložil z německého originálu. Významnou pomůckou pro překlady dobových textů je mj. slovník Jurdisch-politische Terminologie für die slawischen Sprachen Oesterreichs. Deutsch-böhmische Separat-Ausgabe. Wien 1830.

364.

ČESARSKÉ NAŘÍZENÍ ZE 16. SRPNA 1849.

JÍMŽ SE SCHVÁLÍ UJE PROVIZORNÍ ADVOKÁTNÍ ŘÁD.

Zde předložžený provizorní advokátní řád dostává moje schválení.

Schönbrunn, 16. srpna 1849

Franz Joseph m.p.

Schmeining m.p.

34

PŘÍLOHA K Č. 364. PROVIZORNÍ ADVOKÁTNÍ ŘÁD.

§. 1. Advokáti jsou jmenováni ministrem spravedlnosti. Tento náddle není vázán dosud tvařícím ur-čením jejich stanoveného počtu, nýbrž má případ od případu po slyšení dohodnutí přišlého apelačního soudu (vrchního zemského soudu) a přišlého advokátní komory rozhodnout o rozmožení nebo snížení stávajících advokátních míst, jakož i o žádostech za propuštění advokátských míst v obcích, kde nyní žádná taková nejsou.

§. 2. Komory advokátské skládají se z veškerých advokátů, kteří bydlí v okrese zemského soudu; avšak také se mohou do jedné komory sdružit s výhradou souhlasu ministra spravedlnosti advokáti z více obvodů zemského soudu.

§. 3. Z komory se volí stálý výbor. Jak komora advokátská, tak její výbor mají zříditi své úřední sídlo při onom zemském soudu.

§. 4. Komore advokátské jsou svěřeny následující záležitosti: a) vydání jejího vřasního jednáního řádu a téhož pro výbor, jakož i stanovení působnosti poselního, b) volba prezidenta komory, který také ve státem výboru má před- sedati; mimo to volba členů vý- boru a ustanovení počtu týchž. Tyto volby budou předsedavany podle absolutní většiny hlasů pro

dobu jednoho roku, a výsledek volby, jakož i zvláště určité působnosti výboru je vždy třeba neprodleně oznámiti apelačnímu (vrchnímu soudu), který bude mti dát zprávu ministerstvu spravedlnosti a veškerým podřízeným soudům okresku komory advokátské.

c) zjištění příjmů a výdajů komory, jakož i zkoumání k tomu se vztahujících účtů,

d) podávání v §. 1. zmíněného do- rozdání o propuštění advokátských míst, jakož také podání vyřázení v případě navrženo- ho suspendování nebo propuštění advokáta (§. 20.),

e) po uplynutí každého roku obnovovaná volba zkušebních komi- sání z advokátského stavu, které má prezident apelačního (vrchního zemského) soudu střídavě při- brát k advokátním zkouškám (§. 14.),

f) udržování čest a důstojnosti advo- kátského stavu

g) podávání návrhů zákonů.

§. 5. Do působnosti státního výbo- ru, který ke snežení jednoho každého usnesení sestáváti má z presidenta a alespoň čtyř hlasovatelů jsou s tím zákoně svěřeny:

a) vřasní dohled nad v okrese komory advokátní působícími kan- didáty advokacie, a

b) jmenování bezplatného zástupce pro chudé strany a vydávání do- rozdání o jeho zproštění (§. 19.).

35

§ 9. Korespondence komory advokátské s apelačními soudy (vrchními zemskými soudy), jakož z nutného důvodu s ministerstvem spravedlnosti a nejvyšším soudním dvorem se vede zplisobem zpráv, se všemi ostatními soudními úřady, advokáty a stranami ve formě psaní. Korespondence komory advokátské a výboru s úřady je zproštěn kolikrát a poštovním.

§ 7. Nakladý spojené s úřadováním komory advokátské a výboru mají sami nésti advokáti ke komoře advokátské příslušející. President a členové výboru mají však svůj úřad vykonávat bezplatně, rovněž tak stranám nesmějí být vyměřeny žádné poplatky z účední činnosti komory advokátské a výboru.

§ 8. Zvláštní nařízení platí pro místa, kde již nyní jsou zřízeny komory advokátské, ale kde tak dlouho pro soudní okršlek komora advokátská není, zůstávají soudům, pokud se týče záležitosti eventuelně tímto nařízením svěřených komoře advokátské a výboru jejich dosavadní pravomoci.

§ 9. Právo advokáta zastupovat v civilních záležitostech se vztahuje na celý okršlek apelačního (vrchního zemského) soudu, v němž tento má svoje bydliště.

Právo zastupovat v trestních věcech bude upraveno zvláštním zákonem.

§ 10. Požadavky pro přípustění k advokátskému jsou předběžně až do

stanovení norem pro státní zkoušky určeny v následující míře

- 1) rakouské státní občanství
- 2) dosažená fyzická zletlost
- 3) zachovalý způsob života
- 4) advokátní zkouška nebo před vyhlášením tohoto nařízení výkonou fiskální zkoušky pro veřejná způsobilost k výkonu advokátskému.

§ 11. Justiciáři oprávněným dosud ještě k zastupování stran je výjimečně dovoleno za předpokladu všech ostatních v § 10. požadovaných vlastností ucházet se o propuštění advokátského místa, aniž by také vykonali advokátní nebo fiskální zkoušku.

§ 12. Žádosti k apelačním (vrchním zemským) soudům o přípustění ke zkoušce advokátské musí prokazovat následující vlastnosti kandidátů zkoušky:

- 1) doktorská hodnota nabytá na rakouské universitě,
- 2) praktická způsobilost získaná službou u rakouského soudu nebo fiskálního úřadu nebo u tuzemského advokáta, a sice buďto po dobu tří let po nabytém doktorátu nebo po dobu pěti let po dokončení právnických studií bez zřetele na dobu dosaženého doktorátu.

Vysvědčení o praxi u advokáta musí být potvrzeno výborem oně komory advokátské, které vystavení přišliší.

§ 13. Do posledního prosince 1850 jsou ke zkoušce advokátské

připustěni také negraduovaní zkušební soudci, kteří se prokáží, že vykonávali bezhonně po dobu pěti let u rakouského soudu soudcovský úřad jako samosoudci nebo jako sborovi soudní radové.

§ 14. Komise ke zkoušce advokátské je do budoucna složena pod předsednictvím rady apelačního (vrchního zemského) soudu ze dvou soudních rad a dvou advokátů. Jmenování zkušebních komisarů ze stavu soudcovského vychází z presidia apelačního (vrchního zemského) soudu, členové zkušební komise ze stavu advokátského jsou označeni komorou advokátskou, která má svoje sídlo v úředním místě apelačního soudu (§ 4. lit. c).

§ 15. Ke zkoušce advokátské mají volný přístup všichni soudci, státní zástupci, advokáti a doktorové práv.

§ 16. Zkouška advokátská má prověřit znalosti kandidáta v civilním a trestním zákonodárcí.

§ 17. Vyřizení o vykonané zkoušce má vykonat bez zaznamenání známky způsobilosti či nezpůsobilosti kandidáta k výkonu advokacie.

§ 18. Jmenovaný advokát se má během tří měsíců po svém jmenování aby jinak toto nepominulo, ujmouti svého úřadu a na tomto konci se má ucházet o přípustění k vy-

konání přísavy u apelačního (vrchního zemského) soudu. Vykonání přísavy, jakož i nástup úřadu advokáta jest veřejně oznámiti.

§ 19. Rozhodnutí, zda straně přislúší právo chudých, zůstává také nadále vyhrazeno soudu, naproti tomu jest od státního výboru komory advokátské určiti osobu zřízeného bezplatného zástupce. O žádosti advokáta o zproštění z bezplatného zastupování rozhoduje soud, a to, v případě, že neshledá možným dáti žádosti přímo místa, po vyslechnutí dobrého zdání výboru komory advokátské.

§ 20. Úřední disciplinární dohled nad advokáty přislúší výhradně apelačním (vrchním zemským) soudům, tudíž také pouze z jejich příkazu smí být zahájeno disciplinární řízení proti advokátovi. Apelační (vrchní zemské) soudy si mají o oláze suspendování nebo propuštění advokáta vždy předběžně opatřit vyjádření komory advokátské, a je se svým vlastním dobrým zdáním nejvyššímu soudnímu dvoru předložiti.

Pokud ale plyne z vedení práce advokáta zákonná potřeba přikročiti k tomu s domluvou nebo s pokutou, je zachována v platnosti dosavadní působnost soudu.

§ 21. Všechna ostatní zákonná nařízení dotýkající se advokátů, která nejsou tímto nařízením změněna, zůstávají v platnosti.